

Кыргыз Республикасынын Улуттук
статистика комитети

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДАГЫ УЛГАЙГАН АДАМДАР

Кыргыз Республикасынын Улуттук
статистика комитети

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДАГЫ УЛГАЙГАН АДАМДАР

2017–2021

Бишкек 2022

УДК 316.3/4
ББК 60.52
К 97

Редакциялык-басмалык Кеңеш:

Төрага – Б. Кудайбергенов
Мүчөлөр: – А. Орозбаева
– Б. Шокенов
– З. Жумалиев
– М. Эшкочоев
– Ч. Турдубаева
– В. Бирюкова
– Э. Исенкулова

К 97 Кыргыз Республикасындагы улгайган адамдар: 2017-2021, 2022 – 105 б.
ISBN 978–9967–28–677–1

«Кыргыз Республикасындагы улгайган адамдар» статистикалык жыйнагы 2017-2021-жылдагы калктын саны, улгайган аялдардын жана эркектердин иш менен камсыздуулукта жана жумушсуздукта өкүлчүлүктүгү, жашоо деңгээли, билим берүү, саламаттык сактоо, укук бузуулар жана ошондой эле үй-бүлөдөгү зомбулук боюнча маалыматтар камтылган.

Башкаруу органдарынын кызматкерлери, илимий кызматкерлер, профессордук-окутуучулук курамы, аспиранттар, студенттер жана башка кызыккан колдонуучулар үчүн арналды.

Пайдалануучулар расмий статистиканын маалыматтарын жана тиешелүү маалыматтарды пайдаланууда алардын булагына шилтеме жасоого милдеттүү («Расмий статистика жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 30-беренеси).

БУУнун Кыргызстандагы Калк фондунун финансылык колдоосу жана «Демократиялык процесстерди изилдөө борбору» менен кызматташуусунун алкагында басылып чыгарылган.

© Басылма менен байланышкан маалыматтар үчүн төмөнкү дарек боюнча кайрылыңыздар:

Бишкек ш., Фрунзе к., 374

телефон: 996(312) 32-46-52, 66-40-42, 66-40-40

факс: 996 (312) 66-01-38

e-mail: nsc_mail@stat.kg

интернет: <http://www.stat.kg>

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети

социалдык статистика бөлүмү

Шарттуу белгилер:

- - кубулуш жок;
- ... - маалымат жок;
- 0,0 - көрсөткүчтүн мааниси өлчөө бирдигинен аз.

ISBN 978–9967–28–677–1

УДК 316.3/4
ББК 60.52

Бөлүмдөрдүн авторлору:

		Телефондор
Калк	Г. Абдуллаева	32-55-46
Иш менен камсыздуулук жана жумушсуздук	Г. Джайлобаева	32-46-52
Калктын жашоо деңгээли	А. Хакимова Ж. Рахманова	32-46-52 62-60-76
Билим берүү жана илим	Ж. Рахманова	32-46-55
Оору-сыркоо	Ж. Рахманова	32-46-52
Укук бузуулар	Ж. Рахманова	32-46-52
Убакыт бюджети	А. Хакимова	32-46-55

Улуттук статистика комитетинин башка негизги басылмалары

“Кыргызстан цифраларда”

Ыкчам маалыматтардын негизинде өлкөнүн 2021-ж. социалдык-экономикалык абалын мүнөздөөчү негизги көрсөткүчтөр мурдагы жылдар менен салыштырылып берилди. Калк, анын жумуштуулугу жана жашоо деңгээли, социалдык чөйрөнүн өнүгүүсү, ошондой эле экономиканын айрым тармактарынын абалдары жөнүндө маалыматтар берилди.

“Кыргыз Республикасынын статистикалык жылдыгы 2017–2021”

Жалпысынан республика жана анын региондору боюнча такталган маалыматтардын негизинде кеңири маалыматты камтыйт. Калктын саны, анын иш менен камсыз болушу жана бакубат жашоо деңгээлин тууралуу маалыматтар келтирилген. Улуттук эсептер тутуму, республиканын чарба жүргүзүүчү субъектилери, чакан жана орто ишкердик, инвестициялар жөнүндө маалыматтар камтылды. Экономиканын айрым тармактарындагы абал чагылдырылды. Тышкы экономикалык ишмердиги тышкы соодасы, экспорт жана импорт жөнүндө маалыматтар берилди.

“Кыргызстандагы туризм 2017–2021”

Кыргыз Республикасында туризмди өнүктүрүү боюнча маалыматтар, анын ичинде зыяратчылар, туристтерди жайгаштыруу объектилери, бул кызмат көрсөтүүлөр жана башкалар боюнча кызмат көрсөтүүлөрдүн көлөмү (тарифтер).

“Кыргыз Республикасындагы чакан жана орто ишкерлик 2017–2021”

Чакан жана орто ишканалардын, дыйкан (фермердик) чарбаларынын жана жеке ишкерлердин ишмердигинин негизги экономикалык көрсөткүчтөрү боюнча статистикалык маалыматтар берилди.

“Кыргыз Республикасындагы чет өлкөлүк инвестициялары бар ишканалардын ишмердиги 2017–2021”

2021-ж. чет өлкөлүк инвестициялары бар ишканалардын ишмердигинин негизги экономикалык көрсөткүчтөрү боюнча кыскача талдоо жана статистикалык маалыматтар мурунку жылдарга салыштырылып берилди.

“Кыргыз Республикасынын улуттук эсептери 2017–2021”

Улуттук эсеп тутумундагы көрсөткүчтөрдү түзүүнүн жана өз ара байланышуунун принциптери, негизги түзүмдөрү жана алардын айрым компоненттери баяндалат, республиканын ички дүң продуктун өндүрүү, билим берүү, бөлүштүрүү жана пайдалануу жөнүндөгү жалпыланган маалыматтарды камтыган эсеп тутуму берилет.

Кыргыз Республикасынын 2020-ж. үчүн «Ресурстар-Колдонуу» (PKT) таблицалары

Өз ара байланышкан «Ресурстар – Колдонуу» таблицалары ар кандай товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр түрүндө ресурстарды түзүүнү чагылдырат, алардын булагы катары ички өндүрүү жана импорт болуп саналат, жана ошондой эле бул ресурстарды аралыктагы жана акыркы суроо-талаптарга жараша ар кандай компоненттердин ортосунда бөлүштүрүү.

“Кыргыз Республикасынын өнөр жайы 2017–2021”

Басылмада 2021-ж. өнөр жайдын жалпы республика боюнча өнүгүшүн мүнөздөөчү негизги көрсөткүчтөр мурдагы жылдарга салыштырылып берилди. Продукциянын айрым түрлөрүнүн республика жана аймактар боюнча өндүрүлүшү жөнүндө маалыматтар берилди.

“Кыргыз Республикасынын айыл чарбасы 2017–2021”

2021-ж. республиканын айыл чарбасы боюнча статистикалык маалыматтар мурунку жылдарга салыштырып берилди.

“Кыргыз Республикасындагы инвестициялар 2017–2021”

2021-ж. республиканын инвестициялык жана курулуш ишмердиги боюнча статистикалык маалыматтар мурунку жылдарга салыштырып берилди.

“Кыргыз Республикасынын керектөө рыногу 2017–2021”

Республиканын жана региондорунун ички соодасынын абалы жөнүндө статистикалык маалыматтар, ошондой эле методологиялык түшүндүрмөлөр берилди.

“Кыргыз Республикасынын маалыматтык-коммуникациялык технологиялары 2017–2021”

Жалпысынан республика жана анын региондору боюнча юридикалык жактардын маалыматтык-коммуникациялык технологияларды пайдаланылышын талдоосун камтыйт. Тиркемелерде экономикалык ишмердиктин түрлөрү жана менчик формалары боюнча МКТнын абалы туурасында толук маалыматтар берилди.

“Кыргыз Республикасынын ишканаларынын финансысы 2017–2021”

Экономиканын реалдуу жана финансы секторундагы ишканалардын финансылык көрсөткүчтөрүнүн кыскача талдоосун камтыйт. Тиркемелерде кеңири маалыматтар жана аларга методологиялык түшүндүрмөлөр берилди.

“Кыргыз Республикасынын тышкы жана өз ара соодасы 2017–2021”

Товарлардын тышкы жана өз ара соодасы жөнүндө, соода кызматтын көрсөтүүлөрү, импорттук жана экспорттук баалардын индекстери, ошондой эле валюта курстары боюнча статистикалык маалыматтар келтирилген. Тиркемелерде кеңири статистикалык маалыматтар жана аларга методологиялык түшүндүрмөлөр берилди.

“Кыргыз Республикасынын калкынын жашоо дэңгээли 2017–2021”

Улутстатком тарабынан үй чарбаларга жыл сайын өткөрүлүүчү изилдөөлөргө ылайык, кедейчилик көрсөткүчтөрүнүн, калктын кирешелери жана чыгымдары, тамактануунун энергетикалык баалуулугу жөнүндө маалыматтардын талдоосун камтыйт. Калкты социалдык жактан камсыздоо жөнүндө маалыматтар көрсөтүлдү. Тиркемелерде кеңири статистикалык маалыматтар жана аларга методологиялык түшүндүрмөлөр берилди.

“Иш менен камсыздуулук жана жумушсуздук”

Басылма 2021-ж. өткөрүлгөн үй чарбалардын бюджеттерине жана жумушчу күчүнө интеграциялык тандалма изилдөө жүргүзүүнүн жыйынтыктары боюнча даярдалды. Аймагы, жынысы, билим деңгээли, экономикалык ишмердигинин түрү, иштеген жумушу ж.б. боюнча бөлүштүрүлгөн жумушчу күчтүн, иштеген жана жумушсуз калк жөнүндө маалыматтарды камтыйт.

“Кыргыз Республикасындагы аялдар жана эркектер”

Калктын саны жана түзүмү, жашоонун узактыгы, оорулар, билим берүү, экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча жумуштуулук, башкаруу органдарындагы өкүлчүлүк жөнүндө маалыматтар гендерлик аспектиде берилди.

“Кыргыз Республикасындагы айлана-чөйрө 2017–2021”

Айлана-чөйрөнүн жана жаратылыш ресурстарынын абалын, ага экологиялык тийгизген таасиринин көрсөткүчтөрүн, ошондой эле аны коргоо чараларын мүнөздөгөн маалыматтарды камтыйт.

Мазмуну

1. КАЛК

1.1 график	Калктын жыныстык-жаш курактык түзүмүнүн өзгөрүшү	14
1.1 таблица	60 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны	16
1.2 таблица	Жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны	17
1.3 таблица	Аймактар жана жаш курактык топтору боюнча аялдар менен эркектердин санынын катышы	19
1.4 таблица	Аймактар жана курактык топтору боюнча туруктуу калктын саны	24
1.5 таблица	Аймактар жана жынысы боюнча төрөлгөндөгү өмүрдүн күтүлгөн узактыгы	26
1.6 таблица	60 жаш жана андан улуу курактагы калк арасында никелешүүлөр жана ажырашуулар	28
1.2 график	2021-жылы биринчи жолу никеге тургандардын жаш курактык топтор боюнча саны	29
1.7 таблица	Жаш курактык топтору жана жынысы боюнча калктын тышкы миграциясы	30
1.8 таблица	Жынысы жана курактык топтору боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын ички миграциясы	31
1.9 таблица	2021-жылы аймактар боюнча калктын ички миграциясы	33

2. ИШ МЕНЕН КАМСЫЗДУУЛУК ЖАНА ЖУМУШСУЗДУК

Жумушчу күчү

2.1 таблица	2021-жылы жашаган жери жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу улуу курактагы калктын жумушчу күчүндө катышуусу	36
2.2 таблица	Аймактар, жашаган жери жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын иш менен камсыздуулук деңгээли	36
2.3 таблица	Аймактар жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы иштеген адамдардын саны	37
2.4 таблица	Жумушчу күчүнүн курамындагы эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы аялдардын саны	38
2.5 таблица	2021-жылы аймактар жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы жумушчу күчүнүн, иштегендердин жана жумушсуздуктун саны	39

2.6 таблица	2021-жылы негизги жумушта анык иштеген убактысынын узактыгы, жашаган жери жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы иштеген калк	39
2.1 график	2021-жылы кесиптик топтору жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын жумуштуулугу ...	40
2.7 таблица	Экономикалык ишмердиктин түрү боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы аялдардын иш менен камсыздуулугу	41
2.8 таблица	2021-жылы иштин макамы, экономикалык ишмердиктин түрү жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы иштеген адамдар	42
2.9 таблица	Иштин макамы жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы иштеген адамдар	44
2.10 таблица	Билими боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын жумуштуулугун деңгээли	45
Жумушсуздук		
2.11 таблица	Аймактар боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын арасында жалпы жумушсуздуктун деңгээли	45

3. УЛГАЙГАН КАЛКТЫН ЖАШОО ДЕҢГЭЭЛИ

Калктын жашоо деңгээлинин негизги индикаторлору

3.1 график	Аймактар боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы калктын кедейчилик деңгээли	49
3.1 таблица	Аймактар жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы калктын кедейчилик деңгээли	49
3.2 таблица	Үй чарба башчысынын жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы калктын кедейчилик деңгээли	50
3.3 таблица	2021-жылы үй башчысынын эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын үй чарбасына акчалай кирешелери	50
3.4 таблица	Жашоо минимуму	51
3.5 таблица	2021-жылы жаш курагы боюнча чоңдор үчүн дененин салмагынын индекси (ДСИ)	51

Улгайган жана эмгекке жөндөмсүз калкты социалдык коргоосу

3.6 таблица	Социалдык фондунун пенсиялык органдарында каттоодо турган пенсионерлердин саны жана аларга дайындалган пенсиянын орточо өлчөмү	52
3.7 таблица	2021-жылы аймактар жана жынысы боюнча Социалдык фондунун пенсиялык органдарында каттоодо турган пенсионерлердин саны жана аларга дайындалган пенсиянын орточо өлчөмү	53

3.8 таблица	Социалдык фонддун пенсиялык органдарында жана башка мамлекеттик органдарда каттоодо турган пенсионерлердин саны жана аларга дайындалган пенсиялардын орточо өлчөмү	53
3.2 график	Пенсионерлердин жашоо минимуму жана дайындалган пенсиянын орточо өлчөмү	54
3.9 таблица	Аймактар жана жынысы боюнча Социалдык фонддун пенсиялык органдарында жана башка мамлекеттик органдарда каттоодо турган пенсионерлердин саны	54
3.10 таблица	Социалдык фонддун пенсиялык органдарында жана башка мамлекеттик органдарда каттоодо турган курак жашы менен чыккан пенсионерлердин саны	56
3.11 таблица	2021-жылы аймактар жана жынысы боюнча жөлөкпулдарды алуучулардын саны	57
3.3 график	Мамлекеттик бюджеттен социалдык коргоо үчүн кеткен чыгымдар	57

4. БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ

4.1 таблица	Жынысы боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы калктын сабаттуулук деңгээли	59
4.2 таблица	Жашаган жери боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын билимдүүлүгүнүн деңгээли	59
4.3 таблица	Жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын билим деңгээли	60
4.4 таблица	60 жаш жана андан улуу курактагы докторанттарды жынысы боюнча бөлүштүрүү	61
4.5 таблица	Илимий изилдөөлөрдү жана иштеп чыгарууларды аткарган, илимдин доктору жана илимдин кандидаты илимий даражалары бар 60 жаш жана андан улуу курактагы кызматкерлердин саны	61

5. ООРУ-СЫРКОО

Калктын оору-сыркоолору

5.1 таблица	Жаш курактык топтору жана жынысы боюнча калктын зыяндуу шишик оору сыркоолору	63
5.2 таблица	Аймактар жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын зыяндуу шишик оору сыркоолору	64

5.3 таблица	Жаш курактык топтору жана жынысы боюнча калктын активдүү кургак учук оору-сыркоолору	66
5.4 таблица	Аймактар жана жынысы боюнча 65 жаш жана андан улуу курактагы калктын активдүү кургак учук оору сырчоолору	67
5.5 таблица	2021-жылы өлүмдүн себептеринин негизги класстары жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын өлүмү	69
5.6 таблица	Өлүмдүн себептеринин негизги класстары жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын өлүмү	70
5.7 таблица	Өлүмдүн себептеринин негизги класстары, жынысы жана жашаган жери боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын өлүмү	73
5.8 таблица	Аймактар жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын шишик ооруларынан өлгөндөр	78
5.9 таблица	Аймактар жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын кургак учук оорусунан өлгөндөр	80
5.10 таблица	Аймактар жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын АИВ инфекциядан өлгөндөр	81

Калктын майыптуулугу

5.11 таблица	Биринчи жолу ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар катары таанылган адамдардын саны	83
5.12 таблица	Майыптуулуктун себептери жана жынысы боюнча биринчи жолу ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар катары таанылган 18 жаш жана андан улуу курактагы адамдардын саны	83
5.13 таблица	Жашаган жери жана жынысы боюнча биринчи жолу ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар катары таанылган 18 жаш жана андан улуу курактагы адамдардын саны	84
5.14 таблица	Майыптуулук боюнча пенсия жана жөлөкпул алган 18 жаш жана улуу курактагы ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген аялдардын жана эркектердин саны	85
5.15 таблица	Калкты социалдык коргоо мекемелери	86
5.16 таблица	Кан айлануу ооруларынан биринчи жолку майыптуулук, өлүмү жана оору-сыркоосу	86
5.17 таблица	Аймактар боюнча калктын өзүңүн ден соолугуна баа берүү изилдөөсүнүн жыйынтыктары	87

6. УКУК БУЗУУЛАР

6.1 таблица	50 жаш жана андан улуу курактагы кылмыш жасаган адамдардын саны, аймактар боюнча	89
6.2 таблица	Кылмыштардын айрым түрлөрү боюнча мыйзам күчүнө кирген сот өкүмү менен 50 жаш жана андан улуу курактагы соттолгондордун саны	90
6.3 таблица	50 жаш жана андан улуу курактагы адамдар социалдык-психологиялык жардам көрсөткөн мекемелерге жана кризистик борборлорго зомбулук учурлары боюнча кайрылгандардын саны	91
6.4 таблица	50 жаш жана андан улуу курактагы адамдар социалдык-психологиялык жардам көрсөткөн мекемелерге жана кризистик борборлорго, жасалган зомбулуктун түрлөрү жана жынысы боюнча кайрылгандардын саны	92
6.5 таблица	Аймактар жана жынысы боюнча 50 жаш жана андан улуу курактагы адамдар социалдык-психологиялык жардам көрсөткөн мекемелерге жана кризистик борборлорго үй-бүлөдөгү зомбулуктан жабыртартып кайрылгандардын саны	94

7. УБАКЫТ БЮДЖЕТИ

7.1 таблица	2020-жылы жашаган жери жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын убакыттарынын суткалык фондунун пайдалануу	97
7.2 таблица	2020-жылы эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы иштеген аялдардын жана эркектердин убакыттарынын суткалык фондунун пайдалануу	98
7.3 таблица	2020-жылы жашаган жери жана чыгымдардын түрлөрү боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын үй чарбасын жүргүзүүдө убакытты пайдалануу	99
7.4 таблица	2020-жылы жашаган жери жана чыгымдын түрлөрү боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы аялдардын жана эркектердин бош убакыттары	100
7.5 таблица	2020-жылы жашаган жери жана чыгымдын түрлөрү боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын физиологиялык муктаждыктарды канааттандырууга кетирген убакыт	101

1

КАЛК

1. Калк

Аялдардын жана эркектердин саны жана жаш курактык курамы, төрөт, никелешүүлөр жана ажырашуулар жөнүндө статистикалык маалыматтар бөлүмүндө берилет. Жалпысынан калктын жаңылануу процесстерин мүнөздөөчү жалпы демографиялык көрсөткүчтөр – төрөттүн коэффициенти жана төрөлгөндөгү жашоонун күтүлгөн узактыгынын көрсөткүчү, миграциялык агым жөнүндө маалыматтар берилет.

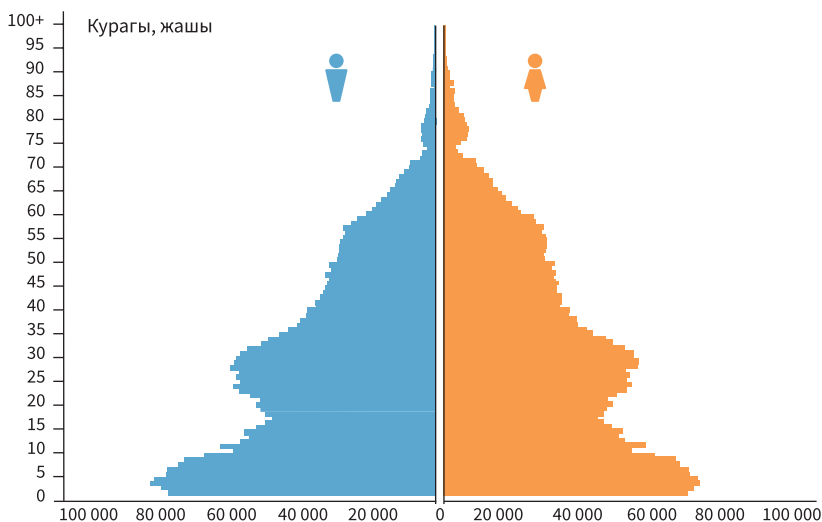
Кыргыз Республикасынын туруктуу калкынын саны 2017-жылдан баштап 2021-жылга чейин 7,8 пайызга, же болбосо 491 миң адамга көбөйдү. 2022-жылдын 1-январына карата баалоо боюнча 6 млн. 747 миң адамды (2018-жылдын 1 январына карата – 6 млн 257 миң адамды) түздү, алардын 3 млн 398 миң – аялдар жана 3 млн 349 миң – эркектер.

Калктын өсүү темпинин бир аз төмөндөшүнө карабастан, тышкы миграциянын терс балансы менен, төрөлгөндөрдүн саны өлгөндөрдүн санынан ашып кеткендигинин эсебинен калктын санынын өсүшү байкалууда.

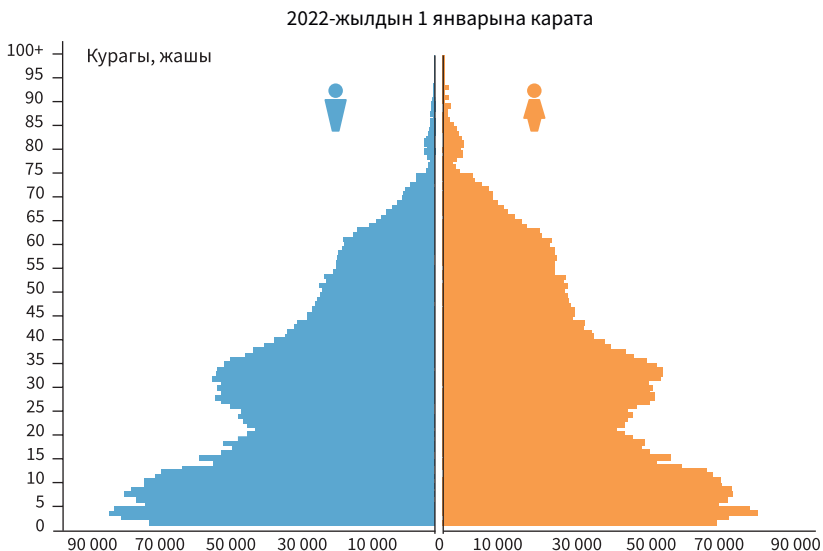
Республикадагы калктын жынысы боюнча бөлүнүшү бирдей эмес. Шаар жеринде аялдардын үлүшү эркектерге караганда көп жана 52,3 пайызды түзөт, ал эми төрөт жогору болгон айыл жеринде, тескерисинче, эркектер 50,7 пайызды түзүп бир аз басымдуулук кылышат.

1.1 график: Калктын жыныстык-жаш курактык түзүмүнүн өзгөрүшү

2018-жылдын 1 январына карата

(продолжение график 1.1)

Калктын жыныстык-жаш курак түзүмүндө, жаш курактык топтордогу өзгөрүүлөрдүн айырмачылыгы сакталып кала берет. Калктын жалпы санында 5 жашка чейинки балдардын үлүшү 2017-жылы 12,4 пайыздан 2021-жылы 11,8 пайызга чейин азайган. Ошону менен бирге 5–9 жаш (2017-жылы 11,0 пайыздан 2021-жылы 11,5 пайызга чейин) жана 10–14 жаш (2017-жылы 8,9 пайыздан 2021-жылы 9,8 пайызга чейин) курактык топтордогу балдардын көбөйүшү байкалууда. Ошол эле учурда, ушул мезгилде 18–19, 20–24 жана 25–29 жаш курактагы жаштардын санынын азайышы байкалган.

Аялдардын басымдуулук кылуусу болжол менен 40 жашта белгиленет жана 80 жаштан улуу курактагы аялдардын саны эркектердин санынан дээрлик 2 эсеге көп. Бул басымдуулук негизинен эркектердин жана аялдардын жаш курактык өлүмүндөгү айырмачылыктар менен шартталды.

БУУнун шкаласына ылайык, эгерде бардык калктагы 65 жаш жана андан улуу курактагы адамдардын үлүшү 4 пайыздан төмөн болсо, анда мындай өлкөнүн калкы жаш деп эсептелет; эгерде 4 пайыздан 7 пайызга чейинки интервалда болсо – калк карылык алдында; эгерде 7 пайыздан жогору болсо – картайган калк деп эсептелет. Кыргызстандын калкы бара-бара карылык деңгээлине жакындап бара жатат: 2022 жылдын башына карата 65 жаш жана андан улуу куракта 347,8 миң кыргызстандыктар же 5,2 пайызы (2018-жылдын башына карата 4,6 пайызы) болушкан. Ошентсе да, бул көрсөткүч КМШ өлкөлөрүнүн башка мамлекеттеринин көрсөткүчтөрүнөн олуттуу төмөн. Мисалы, 2022-жылдын башына карата Азербайжан боюнча көрсөткүч – 7,9 пайызды,

Казахстан – 7,8 пайызды, Орусия Федерациясы жана Беларусия – 15,8 пайызды түздү (2021-жылдын башына карата)¹. БУУнун божомолу менен, Кыргызстанда бул тенденция 2030-жылга карата орномок, качан 65 жаш жана андан улуу улгайган адамдардын үлүшү 7 пайызга жакындаган учурда.

Кыргызстандын статистикалык тажрыйбасында калктын жалпы санынын эсеби калктын эки категориясы боюнча жүргүзүлөт: туруктуу жана болгон калк. Коэффициент, пайыз, промилле жана башка өлчөмдөр менен берилген салыштырмалуу статистикалык көрсөткүчтөрдү эсептөө үчүн болгон калктын жана ошондой эле туруктуу калктын саны пайдаланылышы мүмкүн.

Туруктуу калк – каттоо учурунда ушул аймакта туруктуу жашаган калк, буга убактылуу жок болгондор да кирет. Каттоолордун ортосундагы жылдарда демографиялык абалды учурдагы каттоонун билдирүүлөрүн эсепке алуу менен бирге акыркы каттоонун маалыматтарынын негизинде туруктуу калкка кезектеги баа берилет.

1.1 таблица: 60 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны
(жылдын башына карата баалоо, миң адам)

	2018	2019	2020	2021	2022
Бардык калк					
экөө тең	471,3	500,6	530,8	559,7	587,8
аялдар	275,9	292,5	309,2	325,7	341,9
эркектер	195,4	208,1	221,6	234,0	245,9
Шаардык калк					
экөө тең	171,7	182,8	193,9	205,7	219,0
аялдар	106,7	113,1	119,5	126,3	134,2
эркектер	65,0	69,7	74,4	79,4	84,8
Айылдык калк					
экөө тең	299,6	317,8	336,9	354,0	368,8
аялдар	169,2	179,4	189,7	199,4	207,7
эркектер	130,4	138,4	147,2	154,6	161,1

¹ Көз карандысыз Мамлекеттер Шериктештигинин Мамлекеттер аралык статистикалык комитетинин маалыматы (КМШ статистика комитети).

1.2 таблица: Жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы туруктуу калктын саны
(жылдын башына карата баалоо, адам)

	2018			2022		
	экөө тең	аялдар	эркектер	экөө тең	аялдар	эркектер
Бардык калк анын ичинде курагы, жашы:	471 275	275 848	195 427	587 847	341 946	245 901
60–64	183 603	101 488	82 115	240 051	131 466	108 585
65–69	122 071	70 755	51 316	152 615	87 840	64 775
70–74	52 975	31 819	21 156	94 102	57 070	37 032
75–79	52 875	32 786	20 089	35 135	22 087	13 048
80–84	33 360	21 834	11 526	36 854	24 390	12 464
85–89	16 816	11 262	5 554	15 781	10 932	4 849
90–99	9 174	5 669	3 505	12 012	7 373	4 639
100 жаш жана андан улуулар	401	235	166	1 297	788	509
Калктын жалпы санынын ичинен курактагы:						
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер ¹	2 119 502	1 034 587	1 084 915	2 338 157	1 140 271	1 197 886
эмгекке жарамдуулар ¹	3 665 077	1 789 866	1 875 211	3 832 650	1 857 082	1 975 568
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар ¹	472 151	330 460	141 691	576 516	401 257	175 259
Калктын орточо жаш курагы	27,6	28,6	26,6	28,0	29,0	27,0
Шаардык калк анын ичинде курагы, жашы:	171 672	106 655	65 017	219 067	134 223	84 844
60–64	65 046	37 938	27 108	87 852	50 371	37 481
65–69	45 387	27 751	17 636	55 667	33 780	21 887
70–74	21 264	13 607	7 657	36 446	23 316	13 130
75–79	19 605	13 055	6 550	14 460	9 630	4 830
80–84	11 993	8 417	3 576	14 689	10 249	4 440
85–89	5 518	3 963	1 555	5 903	4 256	1 647
90–99	2 714	1 831	883	3 647	2 356	1 291
100 жаш жана андан улуулар	145	93	52	403	265	138

(1.2 таб. уландысы)

	2018			2022		
	экөө тең	аялдар	эркектер	экөө тең	аялдар	эркектер
Калктын жалпы санынын ичинен курактагы:						
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер ¹	672 500	328 556	343 944	815 810	397 618	418 192
эмгекке жарамдуулар ¹	1 273 864	657 600	616 264	1 357 053	695 822	661 231
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар ¹	174 671	127 233	47 438	217 059	156 657	60 402
Калктын орточо жаш курагы	28,8	30,2	27,2	28,8	30,2	27,1
Айылдык калк анын ичинде курагы, жашы:	299 603	169 193	130 410	368 780	207 723	161 057
60–64	118 557	63 550	55 007	152 199	81 095	71 104
65–69	76 684	43 004	33 680	96 948	54 060	42 888
70–74	31 711	18 212	13 499	57 656	33 754	23 902
75–79	33 270	19 731	13 539	20 675	12 457	8 218
80–84	21 367	13 417	7 950	22 165	14 141	8 024
85–89	11 298	7 299	3 999	9 878	6 676	3 202
90–99	6 460	3 838	2 622	8 365	5 017	3 348
100 жаш жана андан улуулар	256	142	114	894	523	371
Калктын жалпы санынын ичинен курактагы:						
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер ¹	1 447 002	706 031	740 971	1 522 347	742 653	779 694
эмгекке жарамдуулар ¹	2 391 213	1 132 266	1 258 947	2 475 597	1 161 260	1 314 337
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар ¹	297 480	203 227	94 253	359 457	244 600	114 857
Калктын орточо жаш курагы	27,0	27,7	26,4	27,7	28,3	27,0

¹ Мында жана мындан кийинки бөлүмүндө эмгекке жарамдуу жашка чейинки калктын санына 0–15 жаштагы балдар жана өспүрүмдөр, эмгекке жарамдуу калктын санына 16–62 жаштагы эркектер, 16–57 жаштагы аялдар кирет; эмгекке жарамдуу жаштан улууларга 63 жаш жана андан улуу курактагы эркектер, 58 жаш жана андан улуу курактагы аялдар кирет.

1.3 таблица: Аймактар жана жаш курактык топтору боюнча аялдар менен эркектердин санынын катышы (жылдын башына карата баалоо)

	Калктын жалпы санындагы аялдардын салыштырма салмагы, пайызы менен		1 000 аялга туура келген эркектердин саны, адам	
	2018	2022	2018	2022
Кыргыз Республикасы	58,5	58,2	708,5	719,1
анын ичинде курагы, жашы:				
60–64	55,3	54,8	809,1	826,0
65–69	58,0	57,6	725,3	737,4
70–74	60,1	60,6	664,9	648,9
75–79	62,0	62,9	612,7	590,8
80 жаш жана андан улуулар	65,3	65,9	532,1	516,5
Калктын жалпы санынын ичинен куракта:				
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	48,8	48,8	1 048,6	1 050,5
эмгекке жарамдуулар	48,8	48,5	1 047,7	1 063,8
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	70,0	69,6	428,8	436,8
Баткен облусу	55,0	55,1	817,1	813,7
анын ичинде курагы, жашы:				
60–64	53,6	53,1	865,6	881,5
65–69	55,6	55,3	798,1	809,7
70–74	57,2	56,4	747,5	772,9
75–79	53,6	59,0	865,8	693,6
80 жаш жана андан улуулар	57,5	58,9	739,2	698,4
Калктын жалпы санынын ичинен куракта:				
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	48,5	48,7	1 060,8	1 054,5
эмгекке жарамдуулар	47,5	47,0	1 106,7	1 129,0
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	67,2	67,3	487,1	485,1

(1.3 таб. уландысы)

	Калктын жалпы санындагы аялдардын салыштырма салмагы, пайызы менен		1 000 аялга туура келген эркектердин саны, адам	
	2018	2022	2018	2022
Жалал-Абад облусу анын ичинде курагы, жашы:	56,1	56,0	781,5	786,8
60–64	53,9	53,6	855,6	866,1
65–69	55,0	55,6	818,0	799,8
70–74	59,1	57,8	692,1	731,2
75–79	58,2	61,6	718,8	623,9
80 жаш жана андан улуулар	62,2	62,4	607,3	602,9
Калктын жалпы санынын ичинен куракта:				
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	48,8	48,7	1 049,9	1 052,8
эмгекке жарамдуулар	48,2	47,8	1 074,3	1 091,0
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	69,0	68,4	450,3	461,4
Ысык-Көл облусу анын ичинде курагы, жашы:	59,3	58,9	685,8	697,6
60–64	54,5	54,3	836,1	842,4
65–69	58,4	57,8	713,2	730,1
70–74	60,1	61,4	662,7	628,0
75–79	64,7	65,3	545,5	532,2
80 жаш жана андан улуулар	70,0	70,8	428,1	411,7
Калктын жалпы санынын ичинен куракта:				
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	49,2	49,0	1 033,8	1 040,7
эмгекке жарамдуулар	47,7	47,4	1 097,2	1 111,1
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	70,8	70,1	412,5	426,2

(1.3 таб. уландысы)

	Калктын жалпы санындагы аялдардын салыштырма салмагы, пайызы менен		1 000 аялга туура келген эркектердин саны, адам	
	2018	2022	2018	2022
Нарын облусу анын ичинде курагы, жашы:	57,6	57,9	737,2	727,5
60–64	54,5	54,3	835,2	842,9
65–69	57,6	57,9	734,9	726,6
70–74	57,8	59,0	729,4	694,6
75–79	59,6	61,3	677,9	632,1
80 жаш жана андан улуулар	63,6	66,1	571,8	511,8
Калктын жалпы санынын ичинен куракта:				
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	49,1	49,1	1 037,8	1 038,1
эмгекке жарамдуулар	46,4	46,0	1 155,8	1 175,5
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	68,4	68,9	461,1	451,8
Ош облусу анын ичинде курагы, жашы:	55,7	55,8	796,8	793,7
60–64	53,9	53,3	855,2	876,5
65–69	55,7	55,8	796,4	792,9
70–74	56,6	58,0	767,6	723,8
75–79	57,2	59,0	747,7	694,9
80 жаш жана андан улуулар	59,1	61,0	692,6	638,3
Калктын жалпы санынын ичинен куракта:				
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	48,9	48,8	1 047,1	1 050,0
эмгекке жарамдуулар	47,9	47,5	1 086,2	1 105,5
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	68,0	68,2	470,9	465,7

(1.3 таб. уландысы)

	Калктын жалпы санындагы аялдардын салыштырма салмагы, пайызы менен		1 000 аялга туура келген эркектердин саны, адам	
	2018	2022	2018	2022
Талас облусу анын ичинде курагы, жашы:	56,9	56,9	756,8	759,0
60–64	53,6	53,8	865,1	860,2
65–69	56,3	56,5	776,8	771,1
70–74	58,8	58,1	700,4	722,5
75–79	61,9	60,4	615,8	655,7
80 жаш жана андан улуулар	62,7	65,0	596,1	538,2
Калктын жалпы санынын ичинен куракта:				
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	49,1	49,1	1 037,7	1 036,2
эмгекке жарамдуулар	47,2	47,0	928,4	1 128,8
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	68,3	67,8	463,4	474,4
Чүй облусу анын ичинде курагы, жашы:	59,5	59,1	680,0	692,0
60–64	55,6	55,3	800,1	807,9
65–69	58,9	58,2	696,4	717,1
70–74	59,8	62,0	673,1	613,5
75–79	64,4	63,0	553,6	586,1
80 жаш жана андан улуулар	68,5	67,3	460,2	486,8
Калктын жалпы санынын ичинен куракта:				
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	48,6	48,8	1 056,6	1 051,1
эмгекке жарамдуулар	48,6	48,3	1 058,3	1 072,2
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	70,4	69,8	419,9	433,5

(1.3 таб. уландысы)

	Калктын жалпы санындагы аялдардын салыштырма салмагы, пайызы менен		1 000 аялга туура келген эркектердин саны, адам	
	2018	2022	2018	2022
Бишкек ш. анын ичинде курагы, жашы:	63,8	62,7	566,5	596,0
60–64	59,8	57,9	673,3	726,0
65–69	62,6	61,9	596,7	614,9
70–74	64,7	65,7	545,3	522,8
75–79	68,3	66,6	464,5	500,6
80 жаш жана андан улуулар	71,8	71,0	393,3	407,6
Калктын жалпы санынын ичинен куракта:				
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	48,9	48,7	1 044,6	1 053,4
эмгекке жарамдуулар	52,3	52,1	911,3	920,6
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	73,4	72,7	362,7	374,6
Ош ш. анын ичинде курагы, жашы:	57,8	57,8	730,0	731,3
60–64	54,9	56,1	820,2	781,4
65–69	57,1	56,2	750,7	778,8
70–74	61,0	59,3	640,1	687,7
75–79	61,3	62,9	631,4	588,9
80 жаш жана андан улуулар	65,8	65,7	519,9	523,0
Калктын жалпы санынын ичинен куракта:				
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	48,4	48,5	1 064,7	1 063,5
эмгекке жарамдуулар	51,2	50,7	951,6	971,4
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	70,8	70,2	413,2	424,9

2022-жылдын башына карата республиканын калкына мүнөздүү улгайган эркектердин санынан улгайган аялдардын санынын үстөмдүлүгү сакталып, 96,1 миң адамды түздү (2018-жылдын башына карата 80,4 миң адам). 2018-жылдын башында 1 000 улгайган аялга 709 улгайган эркек туура келсе, 2022-жылдын башына карата 719 улгайган эркектер туура келген.

1.4 таблица: Аймактар жана курактык топтору боюнча туруктуу калктын саны
(2022-жылдын 1 январына карата; адам)

	Экөө тең	Аялдар	Эркектер	Салыштырма салмагы, пайыз менен	
				аялдар	эркектер
Кыргыз Республикасы	6 747 323	3 398 610	3 348 713	50,4	49,6
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	2 338 157	1 140 271	1 197 886	48,8	51,2
эмгекке жарамдуулар	3 832 650	1 857 082	1 975 568	48,5	51,5
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	576 516	401 257	175 259	69,6	30,4
Баткен облусу	558 652	274 154	284 498	49,1	50,9
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	207 003	100 758	106 245	48,7	51,3
эмгекке жарамдуулар	311 269	146 205	165 064	47,0	53,0
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	40 380	27 191	13 189	67,3	32,7
Жалал-Абад облусу	1 282 253	636 527	645 726	49,6	50,4
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	454 544	221 421	233 123	48,7	51,3
эмгекке жарамдуулар	734 185	351 112	383 073	47,8	52,2
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	93 524	63 994	29 530	68,4	31,6
Ысык-Көл облусу	505 901	254 044	251 857	50,2	49,8
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	166 358	81 520	84 838	49,0	51,0
эмгекке жарамдуулар	288 167	136 502	151 665	47,4	52,6
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	51 376	36 022	15 354	70,1	29,9

(1.4 таб. уландысы)

	Экөө тең	Аялдар	Эркектер	Салыштырма салмагы, пайыз менен	
				аялдар	эркектер
Нарын облусу	294 311	144 438	149 873	49,1	50,9
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	101 102	49 606	51 496	49,1	50,9
эмгекке жарамдуулар	166 936	76 735	90 201	46,0	54,0
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	26 273	18 097	8 176	68,9	31,1
Ош облусу	1 414 670	699 321	715 349	49,4	50,6
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	516 545	251 975	264 570	48,8	51,2
эмгекке жарамдуулар	797 855	378 937	418 918	47,5	52,5
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	100 270	68 409	31 861	68,2	31,8
Талас облусу	274 029	135 638	138 391	49,5	50,5
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	99 051	48 645	50 406	49,1	50,9
эмгекке жарамдуулар	151 966	71 385	80 581	47,0	53,0
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	23 012	15 608	7 404	67,8	32,2
Чүй облусу	985 430	500 589	484 841	50,8	49,2
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	325 133	158 514	166 619	48,8	51,2
в эмгекке жарамдуулар	551 341	266 068	285 273	48,3	51,7
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	108 956	76 007	32 949	69,8	30,2
Бишкек ш.	1 098 448	582 704	515 744	53,0	47,0
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	346 288	168 645	177 643	48,7	51,3
эмгекке жарамдуулар	643 717	335 171	308 546	52,1	47,9
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	108 443	78 888	29 555	72,7	27,3
Ош ш.	333 629	171 195	162 434	51,3	48,7
эмгекке жарамдуу жашка чейинкилер	122 133	59 187	62 946	48,5	51,5
эмгекке жарамдуулар	187 214	94 967	92 247	50,7	49,3
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	24 282	17 041	7 241	70,2	29,8

Эмгекке жарамдуу жаштагы улуу курактагы адамдардын санынын жыл сайын көбөйүү тенденциясы байкалууда. 2022-жылдын башына карата бул топтогу жашоочулардын негизги бөлүгүн аялдар (401,3 миң аял жана 175,3 миң эркек) түзгөн, анткени алардын жашоо узактыгы эркектерге караганда узак болот. Мындан сырткары, аялдардын пенсияга чыгуу курагы беш жыл эрте. Демек, 2022-жылдын башына карата аялдардын үлүшү эмгекке жарамдуу жаштан улуулар арасында 11,8 пайызды, эркектердин арасында 5,2 пайызды түздү.

Төрөлгөндөгү жашоонун күтүлгөн узактыгы же ымыркайдын өлүмү жаш курактык көрсөткүчтөрү анын бардык кийинки жашоосунда өзгөрүүсүз калган шартта жашай ала турган жашынын орточо саны.

1.5 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча төрөлгөндөгү өмүрдүн күтүлгөн узактыгы (жаш)

	Жылдар	Экөө тең	Кыздар	Эркек балдар
Кыргыз Республикасы	2017	71,1	75,4	67,2
	2018	71,3	75,6	67,4
	2019	71,5	75,8	67,6
	2020	71,7	76,0	67,8
	2021	71,8	76,1	67,9
Баткен облусу	2017	70,9	73,5	68,4
	2018	71,1	73,7	68,6
	2019	71,2	73,8	68,7
	2020	71,3	73,9	68,9
	2021	71,4	74,0	69,0
Жалал-Абад облусу	2017	71,2	74,9	67,9
	2018	71,3	75,0	68,0
	2019	71,4	75,1	68,2
	2020	71,5	75,2	68,3
	2021	71,7	75,4	68,4
Ысык-Көл облусу	2017	68,8	74,1	64,2
	2018	69,0	74,3	64,3
	2019	69,1	74,5	64,4
	2020	69,2	74,6	64,5
	2021	69,3	74,7	64,6

(1.5 таб. уландысы)

	Жылдар	Экөө тең	Кыздар	Эркек балдар
Нарын облусу	2017	68,4	73,7	64,1
	2018	68,6	73,9	64,3
	2019	68,7	74,1	64,4
	2020	68,8	74,2	64,5
	2021	68,9	74,3	64,6
Ош облусу	2017	71,4	74,9	68,4
	2018	71,6	75,1	68,6
	2019	71,8	75,3	68,7
	2020	72,0	75,4	68,9
	2021	72,0	75,5	69,1
Талас облусу	2017	70,3	74,8	66,3
	2018	70,4	75,0	66,4
	2019	70,5	75,1	66,5
	2020	70,7	75,3	66,6
	2021	70,8	75,4	66,7
Чүй облусу	2017	69,6	74,3	65,3
	2018	69,8	74,5	65,5
	2019	69,9	74,6	65,7
	2020	70,1	74,8	65,9
	2021	70,3	74,9	66,0
Бишкек ш.	2017	74,2	78,6	69,4
	2018	74,4	78,8	69,7
	2019	74,6	79,0	69,9
	2020	74,8	79,1	70,1
	2021	75,0	79,2	70,1
Ош ш.	2017	67,8	72,5	63,8
	2018	67,9	72,6	64,0
	2019	68,0	72,7	64,2
	2020	68,1	72,8	64,4
	2021	68,2	72,9	64,5

2021-жылы төрөлгөндөгү өмүрдүн күтүлгөн узактыгы кыздарда – 76,1 жылды, эркек балдарда – 67,9 жылды түздү. Демек, дагы деле төрөлгөндөгү өмүрдүн күтүлгөн узактыгынын гендердик айырмачылыгы дагы деле 8 жылды түзөт. Бул жашоонун узактыгындагы айырма жыныстык өлүмдүн деңгээлинин айырмачылыгы менен байланыштуу: эркектердин өлүм көрсөткүчү аялдарга караганда 1,5–1,6 эсе жогору. Аялдардын 90 пайызы пенсия курагына чейин жашашы ыктымал, эркектерде болсо 70 пайыздан ашык. Азыркы 60 жаштагы аялдар дагы 21 жыл, эркектер болсо 15 жыл жашашы мүмкүн.

1.6 таблица: 60 жаш жана андан улуу курактагы калк арасында
никелешүүлөр жана ажырашуулар

	Никелешүүлөр		Ажырашуулар	
	аялдар	эркектер	аялдар	эркектер
Бардыгы				
2017				
Бардык калк	105	347	155	302
шаар жерлери	63	170	104	201
айыл жерлери	42	177	51	101
2018				
Бардык калк	97	284	144	292
шаар жерлери	55	141	100	194
айыл жерлери	42	143	44	98
2019				
Бардык калк	114	363	203	370
шаар жерлери	69	174	134	229
айыл жерлери	45	189	69	141
2020				
Бардык калк	73	268	165	314
шаар жерлери	47	119	105	193
айыл жерлери	26	149	60	121
2021				
Бардык калк	121	333	241	457
шаар жерлери	75	177	169	311
айыл жерлери	46	156	72	146
Калктын 1 000ине				
2017				
Бардык калк	0,4	1,8	0,6	1,6
шаар жерлери	0,6	2,7	1	3,2
айыл жерлери	0,3	1,4	0,3	0,8
2018				
Бардык калк	0,3	1,4	0,5	1,4
шаар жерлери	0,5	2,1	0,9	2,9
айыл жерлери	0,2	1,1	0,3	0,7
2019				
Бардык калк	0,4	1,7	0,7	1,7
шаар жерлери	0,6	2,4	1,2	3,2
айыл жерлери	0,2	1,3	0,4	1
2020				
Бардык калк	0,2	1,2	0,5	1,4
шаар жерлери	0,4	1,6	0,9	2,5
айыл жерлери	0,1	1	0,3	0,8

(1.6 таб. уландысы)

	Никелешүүлөр		Ажырашуулар	
	аялдар	эркектер	аялдар	эркектер
2021				
Бардык калк	0,4	1,4	0,7	1,9
шаар жерлери	0,6	2,1	1,3	3,7
айыл жерлери	0,2	1	0,4	0,9

Улгайган куракта үй-бүлө адамдын муктаждыктарын канааттандыруучу негизги жер болуп калып, карылардын негизги жашоосу өтүүчү чөйрөгө айланат.

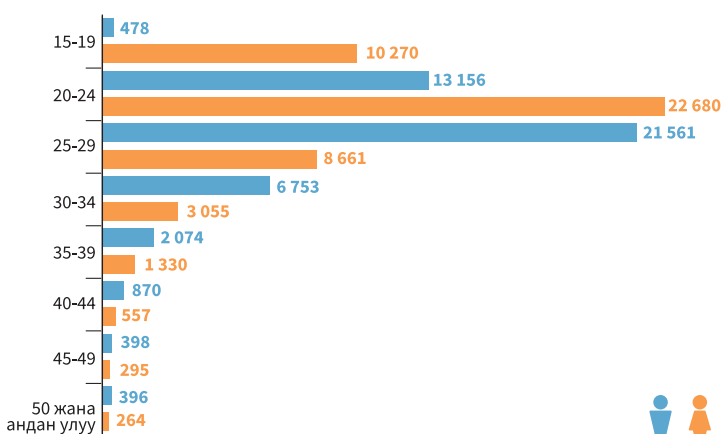
Жаңы үй-бүлөлөрдү улгайган адамдар негизинен пенсияга чыккандан кийинки биринчи он жылы түзүшөт. Бул мезгилде физикалык жана коомдук активдүүлүк дагы эле сакталып турат. Улгайган эркектер аялдарга караганда дээрлик 3 эсе көп турмушка курушат.

Улгайган эркектер улгайган аялдарга караганда ажырашууга көбүрөөк кайрылышат. 2021-жылы 60 жаш жана андан улуу жаштагы 457 эркек, аялдар болсо 241 ажырашкан.

Айыл жерлеринде 1 000 никеге улгайган эркектер 1 068 туура келет, ал эми шаар жерлеринде алар дээрлик 2 эсеге аз.

60–64 жаштагы курактык топтогу аялдар арасында, ошондой эле эркектер арасында никелердин эң көп саны түзөт (ЖААЖ органдарында катталган никелердин жалпы санынын 70 пайыздан ашыгы).

1.2 график: 2021-жылы биринчи жолу никеге тургандардын жаш курактык топтор боюнча саны (адам)

1.7 таблица: Жаш курактык топтору жана жынысы боюнча калктын тышкы миграциясы (адам)

	Келгендердин саны			Кеткендердин саны		
	экөө тең	аял-дар	эркектер	экөө тең	аял-дар	эркектер
2017						
Мигранттардын бардыгы анын ичинен жаш курагы:	1 974	1 019	955	5 899	3 660	2 239
эмгекке жарамдуу жашка чейинки	151	79	72	490	236	254
эмгекке жарамдуулар	1 717	862	855	4 731	2 890	1 841
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	106	78	28	678	534	144
2018						
Мигранттардын бардыгы анын ичинен жаш курагы:	1 687	836	851	7 077	4 550	2 527
эмгекке жарамдуулар	74	33	41	338	163	175
эмгекке жарамдуулар	1 517	739	778	5 748	3 621	2 127
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	96	64	32	991	766	225
2019						
Мигранттардын бардыгы анын ичинен жаш курагы:	1 400	710	690	7 560	4 799	2 761
эмгекке жарамдуу жашка чейинки	135	63	72	881	421	460
эмгекке жарамдуулар	1 169	587	582	5 736	3 679	2 057
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	96	60	36	943	699	244
2020						
Мигранттардын бардыгы анын ичинен жаш курагы:	961	518	443	5 822	3 166	2 656
эмгекке жарамдуу жашка чейинки	79	36	43	875	340	535
эмгекке жарамдуулар	857	442	385	4 367	2 459	1 908
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	55	40	15	580	367	213
2021						
Мигранттардын бардыгы анын ичинен жаш курагы:	8 229	4 058	4 171	8 998	5 227	3 771
эмгекке жарамдуу жашка чейинки	993	574	419	1 942	1 270	672

(1.7 таб. уландысы)

	Келгендердин саны			Кеткендердин саны		
	экөө тең	аял-дар	эркектер	экөө тең	аял-дар	эркектер
эмгекке жарамдуулар	6 918	3 409	3 509	6 003	3 541	2 462
эмгекке жарамдуу жаштан улуулар	318	75	243	1 053	416	637

2021-жылы республикага 8 229 адам (2020-жылы – 961 адам) келсе, 8 998 адам (2020-жылы – 5 822 адам) кеткен, ошондо миграциялык кетүү агымы -769 адамды (2020-жылы -4 861 адам) түздү. Ошентип, 2021-жылы республикада калктын туруктуу жашоо үчүн эмиграциясынын көлөмүнүн өсүшү белгиленген.

Терс миграциялык теңдем мурункудай эле Өзбекстанды, Тажикстанды жана Украинаны кошпогондо Көз карандысыз Мамлекеттердин Шериктештигинин бардык өлкөлөрүндө белгиленген. Кыргызстандын эмигрантарынын жаңы туруктуу (же узак мөөнөттүү) жашаган жерин тандоо боюнча негизги өлкөлөрү Орусия жана Казакстан.

Ички миграция өлкөнүн региондорунун миграциялык процесстеринин үстөмдүк кылуучу компоненти болуп эсептелинет. Облустар аралык орун которуштуруу, мурдагыдай эле, Бишкек шаарына жана Чүй облусуна багытталган (калган региондор калкын туруктуу жоготууда).

1.8 таблица: Жынысы жана курактык топтору боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын ички миграциясы (адам)

	Келгендердин саны			Кеткендердин саны		
	экөө тең	аял-дар	эркектер	экөө тең	аял-дар	эркектер
2017						
Мигранттардын бардыгы	25 729	17 170	8 559	22 905	15 512	7 393
анын ичинен жаш курагы боюнча:						
60–64	634	339	295	572	310	262
65–69	304	173	131	286	152	134
70–74	111	59	52	114	58	56
75–79	79	51	28	85	48	37
80 жаш жана андан улуулар	86	62	24	75	56	19

(1.8 таб. уландысы)

	Келгендердин саны			Кеткендердин саны		
	экөө тең	аял- дар	эркек- тер	экөө тең	аял- дар	эркек- тер
2018						
Мигранттардын бардыгы	26 734	17 282	9 452	26 734	17 305	9 429
анын ичинен жаш курагы боюнча:						
60–64	773	361	412	776	363	413
65–69	356	181	175	364	187	177
70–74	107	60	47	102	56	46
75–79	104	60	44	103	60	43
80 жаш жана андан улуулар	103	67	36	103	66	37
2019						
Мигранттардын бардыгы	24 810	16 401	8 409	24 810	16 401	8 409
анын ичинен жаш курагы боюнча:						
60–64	811	421	390	811	421	390
65–69	381	198	183	381	198	183
70–74	165	102	63	165	102	63
75–79	76	41	35	76	41	35
80 жаш жана андан улуулар	82	50	32	84	51	33
2020						
Мигранттардын бардыгы	41 506	25 803	15 703	41 506	25 803	15 703
анын ичинен жаш курагы боюнча:						
60–64	1 751	1 016	735	1 751	1 016	735
65–69	828	512	316	828	512	316
70–74	361	222	139	361	222	139
75–79	137	68	69	137	68	69
80 жаш жана андан улуулар	137	82	55	137	82	55

(1.8 таб. уландысы)

	Келгендердин саны			Кеткендердин саны		
	экөө тең	аял-дар	эркектер	экөө тең	аял-дар	эркектер
2021						
Мигранттардын бардыгы	24 457	7 999	16 458	24 457	7 999	16 458
анын ичинен жаш курагы боюнча:						
60–64	1 083	589	494	1 083	589	494
65–69	479	291	188	479	291	188
70–74	248	154	94	248	154	94
75–79	66	28	38	66	28	38
80 жаш жана андан улуулар	88	58	30	88	58	30

2021-жылы миграциялык өзгөрүүлөр өлкө ичиндеги кыймылдардын олуттуу азайышы менен мүнөздөлгөн. Мурдагыдай эле, ички (аймактар өз аралык) миграцияга катышкан аялдардын саны эркектердин санынан кыйла ашып кетти (2021-жылы 2 эседен ашык болгон).

1.9 таблица: 2021-жылы аймактар боюнча калктын ички миграциясы
(адам)

	Келгендердин саны			Кеткендердин саны		
	экөө тең	аял-дар	эркектер	экөө тең	аял-дар	эркектер
Кыргыз Республикасы	24 457	7 999	16 458	24 457	7 999	16 458
Баткен облусу	865	253	612	1 406	430	976
Жалал-Абад облусу	1 437	418	1 019	2 652	795	1 857
Ысык-Көл облусу	1 100	330	770	2 067	578	1 489
Нарын облусу	863	261	602	1 711	499	1 212
Ош облусу	3 570	1 168	2 402	4 026	1 339	2 687
Талас облусу	616	176	440	1 060	314	746
Чүй облусу	5 541	1 935	3 606	5 183	1 597	3 586
Бишкек ш.	8 139	2 672	5 467	3 387	1 352	2 035
Ош ш.	2 326	786	1 540	2 965	1 095	1 870

2

ИШ МЕНЕН
КАМСЫЗДУУЛУК
ЖАНА
ЖУМУШСУЗДУК

2. ИШ МЕНЕН КАМСЫЗДУУЛУК ЖАНА ЖУМУШСУЗДУК

Бөлүмдө жумушчу күчүнүн, иштегендердин жана жумушсуздардын гендердик бөлүнүүсүн мүнөздөөчү маалыматтар берилди. Жумушчу күчүнүн, иштегендердин жана жумушсуздардын саны жана курамы жөнүндөгү маалыматтар үй чарбалардын бюджеттеринин жана жумушчу күчүнүн интеграцияланган тандалма изилдөөсүнүн материалдарын пайдалануу менен даярдалды.

Калктын эмгекке жарамдуу жаштан улуулардын санына 63 жаш жана андан улуу курактагы эркектер, 58 жаш жана андан улуулар курактагы аялдар кирет.

Жумушчу күчүнүн саны (экономикалык активдүү калк) – бул каралып жаткан мезгилде товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү өндүрүү үчүн жумушчу күчүнө болгон талапты камсыз кылуучу калктын бөлүгү. Жумушчу күчү экономикада иштеген жана жумушсуз адамдардын бардыгын камтыйт.

Иштеген калк – пайда же үй-бүлөлүк киреше алуу үчүн акыга жалданып иштегендер, ошондой эле жалданбастан өз алдынча же бир же бир нече компаньондор менен бирге жалданма жумушчуларды тартуу менен же тартпастан ишти аткаруучулар же үй-бүлөлүк ишканасы үчүн акысыз иш аткаргандар.

Жумушсуздар – каралып жаткан мезгилде иши (кирешелүү иши) жок, иш менен камсыздоо кызматтарынын жардамы менен же өз алдынча иш издеп жүргөн жана жакынкы убакыттарда иштөөгө даяр адамдар.

Жалпы жумушсуздукту айырмалашат, б.а., жумушсуздардын санында бардык жумушсуздар, иш менен камсыздоо кызматтарынын жардамы менен же өз алдынча иш издеп жүргөндөр эске алынат жана **расмий жумушсуздар** – Кыргыз Республикасынын “Калкты иш менен камсыз кылууга көмөктөшүү жөнүндө” Мыйзамына ылайык иш менен камсыздоо органдарында расмий катталган жумушсуздар. Тиешелүүлүгүнө жараша жалпы жана расмий катталган жумушсуздук деңгээли эсептелинет.

Жумушчу күчүнүн курамына кирбеген адамдар (экономикалык активдүү эмес калк) – каралып жаткан мезгилде иштеген же жумушсуз деп эсептелбеген адамдар.

Жумушчу күчүнүн курамында катышуу деңгээли – белгилүү жаш курактык топтогу жумушчу күчүнүн санынын ушул жаш курактык топтогу калктын жалпы санына болгон катышы.

Иш менен камсыздуулук деңгээли – белгилүү жаш курактык топтогу иштегендердин санынын ушул жаш курактык топтогу калктын жалпы санына болгон катышы.

Жумушсуздуктун деңгээли – жумушсуздардын санынын жумушчу күчүнүн санына болгон катышы.

Жумушчу күчү

2.1 таблица: 2021-жылы жашаган жери жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу улуу курактагы калктын жумушчу күчүндө катышуусу

	Бардык калк		Шаар жерлери		Айыл жерлери	
	аял-дар	эр-кек-тер	аял-дар	эр-кек-тер	аял-дар	эр-кек-тер
Жумушчу күчүнүн саны – бардыгы, миң адам анын ичинде:	97,5	52,6	42,4	17,7	55,1	34,9
иштегендер	96,7	52,6	41,8	17,7	54,9	34,9
жумушсуздар	0,7	0,1	0,6	0,1	0,1	...
Жумушчу күчүнүн курамына кирбеген адамдар – бардыгы, миң адам	296,4	110,3	107,5	40,9	188,9	69,4
Жумушчу күчүнүн курамында катышуу деңгээли, пайыз менен	24,7	32,3	28,3	30,2	22,6	33,5
Иш менен камсыздуулуктун деңгээли, пайыз менен	24,6	32,3	27,9	30,1	22,5	33,5
Жумушсуздуктун деңгээли, пайыз менен	0,8	0,1	1,4	0,3	0,2	...

2.2.таблица: Аймактар, жашаган жери жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын иш менен камсыздуулук деңгээли (пайыз менен)

	Бардык калк		Шаар жерлери		Айыл жерлери	
	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер
2020						
Кыргыз Республикасы	23,9	30,2	27,7	29,5	21,6	30,5
Баткен облусу	11,8	19,6	21,2	20,3	8,9	19,4
Жалал-Абад облусу	17,2	14,8	26,1	29,6	14,4	9,3
Ысык-Көл облусу	14,6	19,3	23,2	16,0	11,3	20,5
Нарын облусу	15,8	43,8	30,5	19,2	13,4	46,3
Ош облусу	37,6	50,8	22,7	45,0	38,7	51,3
Талас облусу	29,1	36,2	22,5	28,1	30,5	37,5

(2.2 таб. уландысы)

	Бардык калк		Шаар жерлери		Айыл жерлери	
	аял-дар	эркектер	аял-дар	эркектер	аял-дар	эркектер
Чүй облусу	19,7	25,1	22,3	21,3	19,0	25,9
Бишкек ш.	32,6	33,2	32,6	33,2
Ош ш.	18,6	27,2	18,6	27,2
2021						
Кыргыз Республикасы	24,6	32,3	27,9	30,1	22,5	33,5
Баткен облусу	14,1	20,1	22,1	25,9	11,5	18,6
Жалал-Абад облусу	20,7	21,5	31,9	33,4	17,1	17,3
Ысык-Көл облусу	14,4	19,8	22,0	13,2	11,2	22,2
Нарын облусу	16,1	48,7	31,1	15,7	13,6	52,8
Ош облусу	39,7	53,0	22,9	44,0	41,0	53,8
Талас облусу	31,1	40,2	24,8	30,3	32,5	41,8
Чүй облусу	16,4	26,3	19,5	15,8	15,6	28,3
Бишкек ш.	32,7	33,8	32,7	33,8
Ош ш.	17,4	30,2	17,4	30,2

2.3 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы иштеген адамдардын саны (миң адам)

	2017	2018	2019	2020	2021
Кыргыз Республикасы	84,7	90,5	118,6	136,2	149,3
аялдар	54,5	57,3	73,5	89,2	96,7
эркектер	30,1	33,2	45,1	47,0	52,6
Баткен облусу	4,6	3,7	4,6	5,0	6,2
аялдар	2,5	2,0	2,5	2,9	3,7
эркектер	2,2	1,7	2,1	2,1	2,5
Жалал-Абад облусу	7,9	7,2	12,2	13,7	18,8
аялдар	4,4	3,9	8,8	10,2	13,7
эркектер	3,6	3,3	3,4	3,5	5,1
Ысык-Көл облусу	5,0	5,7	7,2	7,7	8,0
аялдар	3,5	3,3	4,6	5,0	5,1
эркектер	1,5	2,4	2,6	2,6	2,9

(2.3 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
Нарын облусу	4,0	3,7	4,9	6,0	6,6
аялдар	2,0	1,5	2,5	2,7	2,7
эркектер	2,0	2,2	2,4	3,3	3,9
Ош облусу	14,0	15,9	33,6	37,1	42,0
аялдар	6,8	8,6	17,4	23,0	27,4
эркектер	7,2	7,3	16,2	14,1	14,6
Талас облусу	4,8	4,5	4,9	6,7	7,5
аялдар	3,1	3,0	2,8	4,2	4,7
эркектер	1,7	1,5	2,1	2,5	2,8
Чүй облусу	13,2	17,7	17,4	22,3	20,7
аялдар	8,3	10,9	11,4	14,5	12,1
эркектер	4,9	6,8	6,0	7,8	8,6
Бишкек ш.	27,5	28,1	29,4	33,0	34,5
аялдар	21,7	21,6	21,0	23,8	24,5
эркектер	5,8	6,4	8,4	9,2	10,0
Ош ш.	3,6	4,1	4,4	4,8	5,1
аялдар	2,3	2,5	2,4	2,9	2,9
эркектер	1,3	1,6	2,0	1,8	2,1

**2.4 таблица: Жумушчу күчүнүн курамындагы эмгекке жарамдуу жаштан
улуу курактагы аялдардын саны
(пайыз менен)**

	2017	2018	2019	2020	2021
Кыргыз Республикасы	64,5	63,8	62,1	65,5	64,9
Баткен облусу	53,1	54,1	55,0	58,5	58,9
Жалал-Абад облусу	55,8	53,7	72,3	74,8	72,9
Ысык-Көл облусу	69,7	57,6	63,6	65,1	64,2
Нарын облусу	51,1	42,4	51,8	44,4	40,7
Ош облусу	48,6	54,9	51,7	61,7	65,3
Талас облусу	65,0	66,9	58,4	63,4	63,1
Чүй облусу	62,9	61,4	65,4	64,7	58,6
Бишкек ш.	79,1	77,8	71,6	72,4	71,2
Ош ш.	63,2	60,8	55,5	61,3	58,0

2.5 таблица: 2021-жылы аймактар жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы жумушчу күчүнүн, иштегендердин жана жумушсуздуктун саны (пайыз менен)

	Жумушчу күчүнүн курамына катышуунун деңгээли		Иш менен камсыздуулук-тун деңгээли		Жумушсуздуктун деңгээли	
	аял-дар	эркектер	аял-дар	эркектер	аял-дар	эркектер
Кыргыз Республикасы	24,7	32,3	24,6	32,3	0,8	0,1
Баткен облусу	14,1	20,1	14,1	20,1
Жалал-Абад облусу	20,9	21,5	20,7	21,5	1,0	...
Ысык-Көл облусу	14,4	19,8	14,4	19,8
Нарын облусу	16,1	48,7	16,1	48,7
Ош облусу	39,7	53,0	39,7	53,0	0,1	...
Талас облусу	32,9	41,0	31,1	40,2	5,5	2,0
Чүй облусу	16,5	26,3	16,4	26,3	0,7	...
Бишкек ш.	33,0	33,8	32,7	33,8	0,8	...
Ош ш.	17,6	30,2	17,4	30,2	1,2	...

2.6 таблица: 2021-жылы негизги жумушта анык иштеген убактысынын узактыгы, жашаган жери жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы иштеген калк (жыйынтыкка карата пайыз менен)

	Бардык калк		Шаар жерлери		Айыл жерлери	
	аял-дар	эркектер	аял-дар	эркектер	аял-дар	эркектер
Иштегендер – бардыгы	100	100	100	100	100	100
анын ичинде бир жумада иштеген сааты:						
1–20	30,3	30,9	14,4	4,7	42,4	44,2
21–30	7,7	8,2	4,2	6,3	10,5	9,2
31–40	43,2	42,3	60,3	61,9	30,1	32,4
41–50	15,3	15,3	18,2	22,3	13,1	11,7
убактылуу болгон эмес	3,5	3,3	2,9	4,9	3,9	2,6
Бир жумадагы орточо бир иштеген адамга туура келген убактысы, саат	31,9	30,9	37,7	39,7	27,5	26,4

2021-жылы эмгекке жарамдуу курактагы аялдардын бир жумадагы орточо иштеген убакытысы эркектердикине караганда бир саатка көп. Ошол эле учурда шаар жерлеринде бул көрсөткүч аялдарга караганда эркектер үчүн эки саатка көп.

2.1 график: 2021-жылы кесиптик топтору жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын жумуштуулугу
(Үй чарбалардын бюджеттеринин жана жумушчу күчүнүн интеграцияланган тандалма изилдөөсүнүн маалыматтары боюнча, пайыз менен)

2.7 таблица: Экономикалык ишмердиктин түрү боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы аялдардын иш менен камсыздуулугу (иштеген калктын жалпы санына карата пайыз менен)

	2017	2018	2019	2020	2021
Бардыгы	64,4	63,3	62,0	65,5	64,8
Айыл чарбасы, токой чарбасы жана балык уулоочулук	45,1	47,1	45,0	50,6	51,6
Пайдалуу кендерди казуу	7,6	14,1
Иштетүү өнөр жайы	53,7	50,0	50,2	61,5	52,0
Электр энергия, газ, буу жана кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу)	73,2	74,1	37,5	26,6	32,3
Суу менен камсыздоо, тазалоо, калдыктарды иштетүү жана кайра пайдалануучу чийки затты алуу	75,1	100,0	40,9	56,0	38,3
Курулуш	53,5	58,5	44,9	54,2	41,6
Дүң жана чекене соода, автоунааларды жана мотоциклдарды оңдоо	83,7	81,2	78,2	79,2	77,4
Транспорт ишмердиги жана жүктөрдү сактоо	16,5	20,9	17,2	13,3	5,8
Мейманканалар менен ресторандардын ишмердиги	82,8	70,8	80,8	87,5	93,0
Маалымат жана байланыш	32,5	39,9	51,4	56,3	54,3
Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Кыймылсыз мүлк операциялары	100,0	92,5	100,0	100,0	100,0
Кесиптик, илимий жана техникалык ишмердиги	68,9	78,1	92,4	99,4	95,6
Административдик жана көмөкчү ишмердиги	80,9	59,0	89,5	75,0	82,3
Мамлекеттик башкаруу	52,0	55,5	56,8	60,8	72,7
Билим берүү	79,5	78,0	82,6	85,2	84,2
Саламаттыкты сактоо жана калкты социалдык жактан тейлөө	88,4	88,1	87,7	83,0	88,2
Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу	97,0	100,0	92,9	87,9	86,4
Башка тейлөө ишмердиги	84,5	54,2	23,4	57,3	40,1
Жеке үй чарбалардын ишмердиги	73,2	100,0	13,3
Экстерриториалдуу уюмдардын ишмердиги

2.8 таблица: 2021-жылы иштин макамы, экономикалык ишмердиктин түрү жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы иштеген адамдар

	Иштеген калк		анын ичинде иштегендер			
			жалданып		жалданбай	
	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер
	Миң адам					
Бардыгы	96,7	52,6	61,2	23,9	35,6	28,7
Айыл чарбасы, токой чарбасы жана балык уулоочулук	22,5	21,1	0,3	0,5	22,2	20,7
Пайдалуу кендерди казуу	0,1	0,9	0,1	0,9	-	-
Иштетүү өнөр жайы	4,9	4,5	4,5	3,9	0,4	0,6
Электр энергия, газ, буу жана кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу)	0,5	1,1	0,5	1,1	-	-
Суу менен камсыздоо, тазалоо, калдыктарды иштетүү жана кайра пайдалануучу чийки затты алуу	0,3	0,4	0,3	0,4	-	-
Курулуш	0,9	1,2	0,9	1,1	-	0,1
Дүң жана чекене соода, автоунааларды жана мотоциклдарды оңдоо	12,8	3,8	3,7	2,1	9,2	1,6
Транспорт ишмердиги жана жүктөрдү сактоо	0,5	8,1	0,4	2,8	0,1	5,3
Мейманканалар менен ресторандардын ишмердиги	3,3	0,2	2,6	0,2	0,7	0,1
Маалымат жана байланыш	2,1	1,7	2,1	1,7	-	-
Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу	1,2	-	1,2	-	-	-
Кыймылсыз мүлк операциялары	3,2	-	1,7	-	1,6	-
Кесиптик, илимий жана техникалык ишмердиги	1,9	0,1	1,9	-	-	0,1
Административдик жана көмөкчү ишмердиги	0,9	0,2	0,6	0,1	0,3	0,1
Мамлекеттик башкаруу	5,5	2,0	5,3	2,0	0,2	-
Билим берүү	20,7	3,9	20,2	3,9	0,5	-
Саламаттыкты сактоо жана калкты социалдык жактан тейлөө	13,6	1,8	13,2	1,8	0,3	-

(2.8 таб. уландысы)

	Иштеген калк		анын ичинде иштегендер			
	аял-дар	эркек-тер	жалданып		жалданбай	
			аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер
Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу	1,4	0,2	1,2	0,2	0,2	-
Башка тейлөө ишмердиги	0,6	0,8	0,6	0,6	-	0,2
Жеке үй чарбалардын ишмердиги	-	0,4	-	0,4	-	-
Экстерриториалдуу уюмдардын ишмердиги	-	-	-	-	-	-
Жыйынтыкка карата пайыз менен						
Бардыгы	100	100	100	100	100	100
Айыл чарбасы, токой чарбасы жана балык уулоочулук	23,3	40,2	0,4	1,9	62,4	72,0
Пайдалуу кендерди казуу	0,1	1,6	0,2	3,6	-	-
Иштетүү өнөр жайы	5,1	8,6	7,4	16,3	1,0	2,2
Электр энергия, газ, буу жана кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу)	0,5	2,1	0,8	4,6	-	-
Суу менен камсыздоо, тазалоо, калдыктарды иштетүү жана кайра пайдалануучу чийки затты алуу	0,3	0,8	0,4	1,8	-	-
Курулуш	0,9	2,3	1,4	4,5	-	0,4
Дүң жана чекене соода, автоунааларды жана мотоциклдарды оңдоо	13,3	7,1	6,0	9,0	25,7	5,6
Транспорт ишмердиги жана жүктөрдү сактоо	0,5	15,4	0,7	11,9	0,3	18,3
Мейманканалар менен ресторандардын ишмердиги	3,4	0,5	4,3	0,8	1,9	0,2
Маалымат жана байланыш	2,1	3,3	3,4	7,3	-	-
Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу	1,3	-	2,0	-	-	-
Кыймылсыз мүлк операциялары	3,3	-	2,7	-	4,4	-
Кесиптик, илимий жана техникалык ишмердиги	1,9	0,2	3,0	-	-	0,3
Административдик жана көмөкчү ишмердиги	0,9	0,4	1,0	0,6	0,8	0,2
Мамлекеттик башкаруу	5,6	3,9	8,6	8,6	0,5	-

(2.8 таб. уландысы)

	Иштеген калк		анын ичинде иштегендер			
			жалданып		жалданбай	
	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер
Билим берүү	21,4	7,4	33,1	16,3	1,3	-
Саламаттыкты сактоо жана калкты социалдык жактан тейлөө	14,0	3,5	21,6	7,6	0,9	-
Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу	1,5	0,4	2,0	0,9	0,7	-
Башка тейлөө ишмердиги	0,6	1,6	0,9	2,6	-	0,7
Жеке үй чарбалардын ишмердиги	-	0,8	-	1,8	-	-
Экстерриториалдуу уюмдардын ишмердиги	-	-	-	-	-	-

2.9 таблица: Иштин макамы жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы иштеген адамдар (миң адам)

	2019		2020		2021	
	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер
Бардыгы	73,5	45,0	89,2	47,0	96,7	52,6
Жалданма жумушчулар – бардыгы	47,5	19,6	59,9	23,4	61,2	23,9
анын ичинде:						
ишканаларда, мекемелерде, уюмдарда	37,2	14,9	46,3	17,2	46,5	15,4
айрым жарандар	10,3	4,7	13,6	6,2	14,6	8,5
Жалданма эмес жумушчулар – бардыгы	26,1	25,4	29,3	23,6	35,6	28,7
анын ичинде:						
иш берүүчүлөр	0,0	0,1	0,8	0,2	0,4	0,2
өз алдынча иштегендер	13,1	18,3	14,1	19,8	15,5	22,4
өндүрүштүк кооперативдердин мүчөлөрү	1,0	-	1,5	-	1,7	-
акы төлөнбөгөн үй-бүлө жумушчулары	7,5	0,3	9,2	-	11,0	0,1
жеке көмөкчү чарбаларда иштегендер	4,5	6,8	3,8	3,6	7,0	6,1

2.10 таблица: Билими боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын жумуштуулугун деңгээли
(жалпы калктын санына карата пайыз менен)

	2018		2019		2020	
	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер
Бардыгы	21,0	30,0	23,9	30,2	24,6	32,3
анын ичинде төмөнкүдөй билими барлар:						
жогорку кесиптик	35,5	26,9	39,3	31,9	39,3	32,2
бүтпөгөн жогорку кесиптик	...	91,6	...	88,1	10,9	84,6
орто кесиптик	29,1	30,9	31,0	30,7	34,2	33,5
башталгыч кесиптик	26,4	33,6	30,9	31,9	26,7	40,2
жалпы (толук) орто	18,1	36,3	20,0	34,0	20,1	34,4
негизги жалпы	3,8	7,9	5,8	11,0	5,1	9,9
жалпы башталгыч, башталгыч билими жок жана сабатсыз	-	9,7	-	10,8	-	12,6

2021-жылы аялдар арасында эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдарды иш менен камсыз кылуунун эң жогорку деңгээли жогорку (39 пайыз) жана орто (34 пайыз) кесиптик билими бар, ал эми эркектер арасында – толук эмес жогорку (85 пайыз) жана башталгыч (40 пайыз) кесиптик билими бар байкалган.

Жумушсуздук

2.11 таблица: Аймактар боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын арасында жалпы жумушсуздуктун деңгээли
(пайыз менен)

	2017	2018	2019	2020	2021
Кыргыз Республикасы	1,3	2,2	0,5	1,4	0,5
аялдар	1,4	2,9	0,6	1,4	0,8
эркектер	0,9	1,0	0,4	1,6	0,1
Баткен облусу	-	-	-	5,3	-
аялдар	-	-	-	6,1	-
эркектер	-	-	-	4,3	-

(2.11 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
Жалал-Абад облусу	1,4	-	-	0,8	0,7
аялдар	2,4	-	-	1,1	1,0
эркектер	-	-	-	-	-
Ысык-Көл облусу	-	0,3	0,3	2,1	-
аялдар	-	-	-	1,1	-
эркектер	-	0,8	0,8	3,8	-
Нарын облусу	2,7	2,2	-	4,7	-
аялдар	5,2	5,2	-	4,0	-
эркектер	-	-	-	5,3	-
Ош облусу	1,9	1,8	-	0,3	0,0
аялдар	1,8	2,8	-	-	0,1
эркектер	2,0	0,5	-	0,8	-
Талас облусу	0,3	3,6	4,2	4,2	4,2
аялдар	0,4	3,6	5,4	5,3	5,5
эркектер	-	3,4	2,5	2,4	2,0
Чүй облусу	2,5	3,1	0,9	1,9	0,4
аялдар	2,3	2,9	0,5	1,7	0,7
эркектер	2,8	3,4	1,5	2,3	-
Бишкек ш.	0,9	3,2	0,6	0,9	0,6
аялдар	1,1	4,1	0,8	1,2	0,8
эркектер	-	-	-	-	-
Ош ш.	-	0,8	2,1	-	0,7
аялдар	-	1,2	3,8	-	1,2
эркектер	-	-	-	-	-

3

УЛГАЙГАН КАЛКТЫН
ЖАШОО ДЭНГЭЭЛИ

3. УЛГАЙГАН КАЛКТЫН ЖАШОО ДЕҢГЭЭЛИ

Бул бөлүм эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы калктын жашоо деңгээлин мүнөздөөчү көрсөткүчтөр менен индикаторлорду камтыйт.

Республикада калктын бакубат жашоо деңгээлин баалоолордун натыйжалары Улутстатком тарабынан квартал сайын 5 016 үй чарбасын камтуу менен үй чарбаларынын бюджеттерин жана жумушчу күчтөрдү тандалма интеграциялык изилдөөнүн негизинде жүргүзүлдү.

Керектөөчү чыгымдар боюнча эсептелген, 2021-жылда кедейчиликтин деңгээли жалпы өлкө боюнча 33,3 пайызды түзгөндүгүн, бул өткөн жылга карата 8,0 пайыздык пунктка көбөйгөндүгүн сурамжылоонун натыйжалары көрсөтүп турат.

Жакырчылыктын деңгээлин баалоо үчүн 2021-жылда үй чарбаларынын бюджетин жана жумушчу күчүн тандалма интеграциялык изилдөөнүн маалыматтары боюнча кайра эсептелген чектик маани катары жакырчылыктын чеги пайдаланылды.

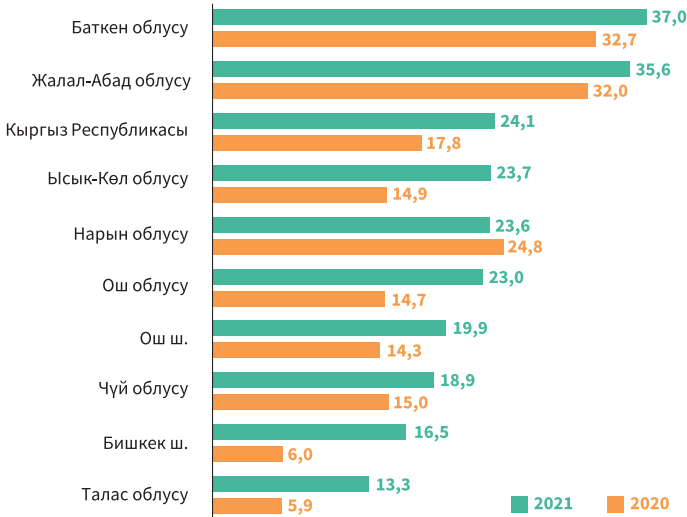
Кедейчиликтин деңгээлин баалоо үчүн чектик маани катары, үй чарбаларынын бюджеттерин жана жумушчу күчтөрдү тандалма интеграциялык изилдөөнүн маалыматтарынын негизинде кайрадан аныкталган кедейчиликтин чеги колдонулган. Кедейчиликтин чегин кайрадан аныктоо Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 25-мартындагы № 115 “Кедейчиликтин чегин аныктоо методикасын бекитүү жөнүндө” токтомуна ылайык жүргүзүлгөн жана он пайыздык чектен ашкан инфляциянын деңгээли менен негизделген. Керектөө бааларынын индекси (КБИ) 2021-жылы 111,9 пайызды түздү, ушул эле учурда, азык-түлүк товарларына жана алкогольсуз суусундуктарга болгон КБИ 117,8 пайызы деңгээлинде калыптанدى, азык-түлүк эмес товарларга жана кызмат көрсөтүүлөргө – 106,2 пайызы түзөт. 2021-жылы кедейчиликтин жалпы чегинин нарктык көлөмү бир жылдын ичинде калктын киши башына 45 797 сомду, эң төмөнкүсү – 30 536 сомду түздү.

Эмгекке жарамдуу улуу курактагы калктын арасында кедейчиликтин деңгээли 24,1 пайызды түзүп, 2020-жылга салыштырмалуу 6,3 пайыздык пунктка өстү. Жалпы тенденция боюнча эмгекке жарамдуу улуу курактагы калктын кедейчилиги шаар жерлеринде 8,1 пайыздык пунктка көбөйүп, 18,5 пайызды түздү, айыл жеринде 5,4 пайыздык пунктка жана 27,5 пайыздын деңгээлинде түптөлгөн.

Пенсия курагындагы калктын кедейчилиги өлкө боюнча орточо көрсөткүчтөн 9,2 пайыздык пунктка төмөн. Ушуну менен бирге, эмгекке жарамдуу улуу курактагы өз алдынча жашаган адамдар (5,5 пайыз) жана башка курактагы адамдар кошо жашаган үй чарбаларында (33,5 пайыз) кедейчиликтин көрсөткүчтөрүндө олуттуу өзгөрүү байкалат.

Калктын жашоо деңгээлинин негизги индикаторлору

3.1 график: Аймактар боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы калктын кедейчилик деңгээли (пайыз менен)

3.1 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы калктын кедейчилик деңгээли (пайыз менен)

	2020	2021
Кыргыз Республикасы	17,8	24,1
аялдар	17,8	23,4
эркектер	17,8	25,9
шаар жерлери	10,4	18,5
айыл жерлери	22,1	27,5
Баткен облусу	32,6	37,0
Жалал-Абад облусу	32,0	35,6
Ысык-Көл облусу	14,9	23,7
Нарын облусу	24,8	23,6
Ош облусу	14,7	23,0
Талас облусу	5,9	13,3
Чүй облусу	15,0	18,9
Бишкек ш.	6,0	16,5
Ош ш.	14,3	19,9

2021-жылы бүтүн өлкө боюнча пенсия курагындагы калктын кедейчилик деңгээли 24,1 пайызды түздү. Мында аялдар арасындагы кедейчиликтин деңгээли (23,4 пайыз), эркектер арасына (25,9 пайыз) караганда төмөн. Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы калктын арасында кедейчиликтин эң жогорку деңгээли Баткен (37,0 пайыз) жана Жалал-Абад (35,6 пайыз) облустарында белгиленген.

3.2 таблица: Үй чарба башчысынын жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы калктын кедейчилик деңгээли (тийиштүү топтогу калктын санына карата пайыз менен)

	2020	2021
Бардыгы	25,3	33,3
Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардан гана турган үй чарбалары	2,0	5,5
Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдары бар үй чарбалары	27,6	33,5
Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдары жок үй чарбалары	24,9	33,7
Үй чарба башчысы аял	22,7	30,2
Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардан гана турган үй чарбалары	7,6	13,3
Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдары бар үй чарбалары	27,5	34,7
Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдары жок үй чарбалары	17,4	25,1
Үй чарба башчысы эркек	26,5	34,8
Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардан гана турган үй чарбалары	0,5	3,5
Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдары бар үй чарбалары	27,7	31,1
Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдары жок үй чарбалары	26,8	36,1

3.3 таблица: 2021-жылы үй башчысынын эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын үй чарбасына акчалай кирешелери (калктын жан башына алганда орточо эсеп менен, айына сом менен)

	Бардыгы	Аялдар	Эркектер
Кирешенин бардыгы	6 707,7	6 850,9	6 607,9
анын ичинде:			
жалданган жумуш (эмгек акы)	1 880,1	1 631,5	2 053,2
жеке ишмердик	617,8	618,2	617,5

(3.3 таб. уландысы)

	Бардыгы	Аялдар	Эркектер
өздүк мүлктөн киреше	61,6	69,7	56,0
пенсия	2 134,1	2 448,1	1 915,5
жеке көмөкчү чарбаларынан түшкөн киреше	1 158,6	1 411,3	982,6
Кыргызстандын аймагынан тышкары киреше	555,5	473,2	612,8
башкалар	300,0	199,1	370,3

3.4 таблица: Жашоо минимуму

(калктын киши башына орточо эсеп менен; айына сом менен)

	2017	2018	2019	2020	2021
Бардыгы	4 900,79	4 792,54	4 806,32	5 358,53	6 268,31
Эмгекке жарамдуу курактагы калк андан:					
аялдар	5 441,23	5 312,59	5 317,27	5 957,12	7 219,11
эркектер	5 625,60	5 482,77	5 485,06	6 143,79	6 990,75
Пенсия курактагы калк	4 392,88	4 282,99	4 286,71	4 785,43	5 580,35
Балдар анын ичинде жаш куракта, жашы:					
0–7ден баштап	3 685,83	3 616,22	3 642,03	4 015,40	4 673,39
7–14ден баштап	4 325,88	4 227,77	4 245,56	4 716,76	5 489,42
14–17ден баштап	4 710,55	4 604,54	4 616,83	5 139,18	6 012,49

3.5 таблица: 2021-жылы жаш курагы боюнча чоңдор үчүн дененин салмагынын индекси (ДСИ)

(пайыз менен)

	Экөө тең	анын ичинде жаш курагы боюнча:			Пенсияга чыгуу курагы	Пенсия курагы
		18–29	30–39	40–49		
Салмактын жетишсиздиги (ИМТ<18,5)	1,4	4,7	0,9	0,3	0,3	0,2
аялдар	1,8	6,5	1,3	0,6	0,5	0,2
эркектер	0,9	2,9	0,5	0,0	0,2	0,2
Нормалдуу салмак (18,5<=ИМТ<25)	49,5	80,8	55,6	40,1	30,8	33,4
аялдар	50,4	80,6	65,2	42,0	30,1	32,7
эркектер	48,5	81,1	44,4	37,8	31,3	35,2

(3.5 таб. уландысы)

	Экөө тең	анын ичинде жаш курагы боюнча:			Пенсияга чыгуу курагы	Пенсия курагы
		18–29	30–39	40–49		
Салмактын ашыкчалыгы (25<=ИМТ<30)	37,7	12,7	38,0	46,7	51,5	44,7
аялдар	34,6	10,8	28,7	41,8	49,6	43,8
эркектер	41,5	14,4	48,8	52,6	53,1	47,3
Семиздик (ИМТ>=30)	11,4	1,9	5,6	12,9	17,4	21,7
аялдар	13,3	2,0	4,8	15,6	19,8	23,3
эркектер	9,1	1,7	6,4	9,6	15,4	17,3

Булак: Үй чарбалардын бюджеттеринин жана жумушчу күчүнүн интеграцияланган тандалма изилдөөсүнүн маалыматтары боюнча.

Чоңдордун арасында жетишсиз тамактанууга караганда семирүү олуттуу көйгөй болуп саналат. 2021-жылы нормалдуу салмак улуу курактагы калктын жарымында белгиленген, эркектердин 48,5 пайызы жана аялдардын 50,4 пайызы. Ашыкча салмак эркектердин 41,5 пайызында жана аялдардын 34,6 пайызында байкалган. Аялдардын 13,3 пайызы жана эркектердин 9,1 пайызы ашыкча салмакка ээ болушкан. Ашыкча салмак пенсия курагындагы калктын 66,4 пайызын түзгөн.

Улгайган жана эмгекке жөндөмсүз калкты социалдык коргоо

3.6 таблица: Социалдык фондунун пенсиялык органдарында каттоодо турган пенсионерлердин саны жана аларга дайындалган пенсиянын орточо өлчөмү (жылдын аягына карата)

	2017	2018	2019	2020	2021
Пенсионерлердин саны, миң адам	654	675	693	714	735
анын ичинде:					
аялдар	426	441	452	460	481
эркектер	228	234	241	254	254
Дайындалган пенсиянын орточо өлчөмү, сом	5 172	5 368	5 553	5 909	6 202
анын ичинде:					
аялдар	5 122	5 343	5 403	5 410	5 965
эркектер	5 272	5 419	5 856	6 162	5 952

2021-жылдын аягына карата Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун пенсиялык органдарында каттоодо турган пенсия алуучулардын саны 735 миң адамды түздү жана бул көрсөткүч беш жылдын ичинде 11 пайызга жогорулады. 2021-жылдын аягында аларга дайындалган пенсиянын орточо өлчөмү 6 202 сомду түзүп, акыркы беш жылда 16 пайызга өстү.

Акыркы беш жыл аралыгында республиканын калкынын жалпы санындагы пенсионерлердин үлүшү 11 пайызга жакын. Пенсионерлердин ичинен аялдардын үлүшү – 65 пайызды, эркектер – 35 пайызды түзөт.

3.7 таблица: 2021-жылы аймактар жана жынысы боюнча Социалдык фондунун пенсиялык органдарында каттоодо турган пенсионерлердин саны жана аларга дайындалган пенсиянын орточо өлчөмү (жылдын аягына карата)

	Пенсионерлердин саны, адам		Дайындалган пенсиянын орточо өлчөмү, сом	
	аялдар	эркектер	аялдар	эркектер
Кыргыз Республикасы	481 412	231 597	5 964,9	5 951,7
Баткен облусу	39 955	22 573	5 406,3	5 524,9
Жалал-Абад облусу	86 631	44 969	5 629,9	5 392,7
Ысык-Көл облусу	45 209	21 909	5 770,3	5 803,8
Нарын облусу	35 163	18 197	6 480,5	6 122,4
Ош облусу	95 465	46 954	5 589,9	5 331,1
Талас облусу	21 180	10 454	5 665,4	5 338,0
Чүй облусу	74 877	35 481	5 886,5	5 947,2
Бишкек ш.	64 001	23 436	7 496,4	8 844,8
Ош ш.	18 924	7 631	5 543,6	6 315,4

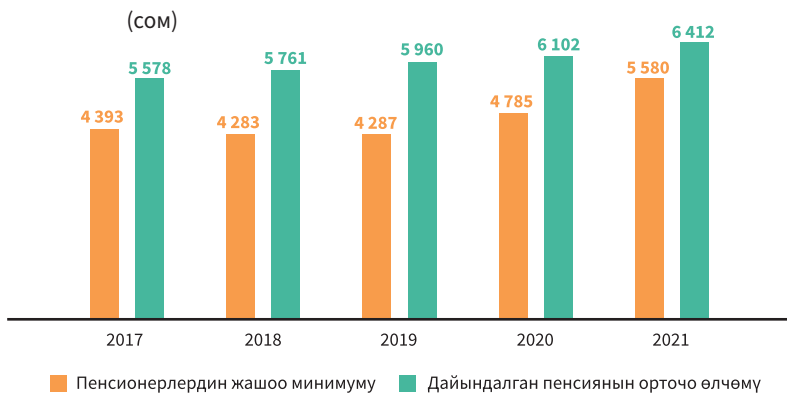
3.8 таблица: Социалдык фонддун пенсиялык органдарында жана башка мамлекеттик органдарда каттоодо турган пенсионерлердин саны жана аларга дайындалган пенсиялардын орточо өлчөмү (жылдын аягына карата)

	2017	2018	2019	2020	2021
Пенсионерлердин саны, миң адам	673	695	715	736	758
Мурунку жылга карата пайыз менен	101,8	103,3	102,9	102,9	103,1
1 000 калкка пенсионерлердин саны, адам	108	109	110	111	112

(3.8 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
Компенсациялык төлөөлөрдү эсепке алуу менен дайындалган пенсиялардын орточо өлчөмү	5 578	5 761	5 960	6 102	6 412
Эсептелген бир айлык пенсиянын орточо өлчөмүнүн төмөнкүлөргө катышы, пайыз менен:					
пенсионерлердин жашоо минимумуна	127,0	134,5	139,0	127,5	114,9
чегерилген эмгек акынын орточо көлөмүнө карата	35,6	35,1	34,6	33,0	30,1

3.2 график: Пенсионерлердин жашоо минимуму жана дайындалган пенсиянын орточо өлчөмү

Социалдык фонддун, башка мамлекеттик органдарынын маалыматтары боюнча 2021-жылдын аягына карата дайындалган пенсиянын орточо өлчөмү (электр энергиясы үчүн компенсациялык төлөөлөрдү эске алуу менен) 6 412 сомду түзүп, пенсионердин жашоо минимумунан 15 пайызга ашты.

3.9 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча Социалдык фонддун пенсиялык органдарында жана башка мамлекеттик органдарда каттоодо турган пенсионерлердин саны (жылдын аягына карата, адам)

	2017	2018	2019	2020	2021
Кыргыз Республикасы	673 230	694 839	714 937	735 814	758 383
аялдар	425 585	440 611	452 230	460 187	484 156
эркектер	247 645	254 228	262 707	275 627	274 227

(3.9 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
Баткен облусу	56 148	58 301	60 668	62 472	64 565
аялдар	32 290	33 535	35 054	37 950	39 998
эркектер	23 858	24 766	25 614	24 522	24 567
Жалал-Абад облусу	117 726	122 695	127 367	131 790	136 486
аялдар	76 346	78 262	81 961	83 951	86 661
эркектер	41 380	44 433	45 406	47 839	49 825
Ысык-Көл облусу	63 173	64 506	66 214	68 149	70 131
аялдар	41 189	42 160	43 165	42 525	45 274
эркектер	21 984	22 346	23 049	25 624	24 857
Нарын облусу	52 165	53 104	53 922	54 766	56 303
аялдар	32 868	33 202	33 720	34 130	35 255
эркектер	19 297	19 902	20 202	20 636	21 048
Ош облусу	132 598	135 735	138 459	142 981	147 639
аялдар	85 059	87 430	89 541	92 596	95 572
эркектер	47 539	48 305	48 918	50 385	52 067
Талас облусу	29 275	30 194	31 695	31 892	33 135
аялдар	18 131	18 757	19 469	19 869	21 200
эркектер	11 144	11 437	12 226	12 023	11 935
Чүй облусу	98 590	102 704	106 611	110 166	112 976
аялдар	63 166	67 423	69 473	72 218	74 879
эркектер	35 424	35 281	37 138	37 948	38 097
Бишкек ш.	100 039	103 275	104 949	107 366	109 945
аялдар	60 433	63 144	63 601	58 907	66 360
эркектер	39 606	40 131	41 348	48 459	43 585
Ош ш.	23 516	24 325	25 052	26 232	27 203
аялдар	16 103	16 698	16 246	18 041	18 957
эркектер	7 413	7 627	8 806	8 191	8 246

2021-жылдын аягына карата Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун пенсиялык органдарында жана башка мамлекеттик органдарда каттоодо турган пенсия алуучулардын саны 758 миң адамды түздү. Бул көрсөткүч беш жылдын ичинде 12,6 пайызга жогорулады.

Акыркы беш жыл аралыгында Кыргызстан калкынын жалпы санындагы пенсионерлердин үлүшү орточо 11 пайызды түздү.

3.10 таблица: Социалдык фонддун пенсиялык органдарында жана башка мамлекеттик органдарда каттоодо турган курак жашы менен чыккан пенсионерлердин саны (жылдын аягына карата, адам)

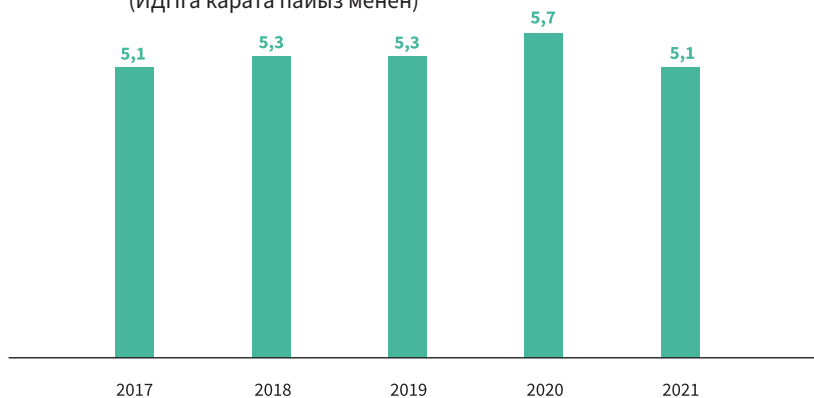
	2017	2018	2019	2020	2021
Кыргыз Республикасы	493 457	510 807	529 764	550 592	572 373
аялдар	344 194	358 595	370 783	377 604	396 960
эркектер	149 263	152 212	158 981	172 988	175 413
Баткен облусу	38 130	39 885	41 682	43 393	45 455
аялдар	26 276	27 493	28 656	29 057	30 771
эркектер	11 854	12 392	13 026	14 336	14 684
Жалал-Абад облусу	82 323	85 143	89 352	93 106	97 140
аялдар	59 430	61 676	64 110	66 210	68 342
эркектер	22 893	23 467	25 242	26 896	28 798
Ысык-Көл облусу	44 343	45 672	47 517	49 242	51 217
аялдар	31 915	33 053	34 081	35 156	36 108
эркектер	12 428	12 619	13 436	14 086	15 109
Нарын облусу	39 360	39 965	41 027	42 034	43 339
аялдар	27 076	27 679	28 257	28 892	29 594
эркектер	12 284	12 286	12 770	13 142	13 745
Ош облусу	94 383	97 465	101 193	106 303	111 405
аялдар	68 263	70 464	72 914	76 181	79 254
эркектер	26 120	27 001	28 279	30 122	32 151
Талас облусу	20 219	21 016	22 025	22 597	23 482
аялдар	14 813	15 321	15 929	16 367	16 890
эркектер	5 406	5 695	6 096	6 230	6 592
Чүй облусу	74 269	77 338	80 552	83 879	86 749
аялдар	50 831	54 851	57 809	59 481	61 861
эркектер	23 438	22 487	22 743	24 398	24 888
Бишкек ш.	82 637	85 729	86 870	89 338	91 838
аялдар	52 684	54 558	54 940	51 228	58 429
эркектер	29 953	31 171	31 930	38 110	33 409
Ош ш.	17 793	18 594	19 546	20 700	21 748
аялдар	12 906	13 500	14 087	15 032	15 711
эркектер	4 887	5 094	5 459	5 668	6 037

**3.11 таблица: 2021-жылы аймактар жана жынысы боюнча
жөлөкпулдарды алуучулардын саны
(жылдын аягына карата, адам)**

	Социалдык жөлөкпулдарды алуучулардын саны		Балдары бар аз камсыз болгон үй-бүлөлөргө айлык жөлөкпулдарды алуучулардын саны	
	аялдар	эркектер	аялдар	эркектер
Кыргыз Республикасы	51 125	47 950	184 710	174 837
Баткен облусу	4 890	3 094	24 098	21 298
Жалал-Абад облусу	9 527	9 606	60 689	61 092
Ысык-Көл облусу	5 532	5 947	11 171	9 952
Нарын облусу	3 298	3 466	10 689	9 415
Ош облусу	8 465	7 702	58 121	53 805
Талас облусу	2 187	2 171	9 869	9 907
Чүй облусу	10 247	9 183	6 532	5 837
Бишкек ш.	4 856	4 815	1 640	1 645
Ош ш.	2 123	1 966	1 901	1 886

Булак: Үй чарбалардын бюджеттеринин жана жумушчу күчүнүн интеграцияланган тандалма изилдөөсүнүн маалыматтары боюнча.

**3.3 график: Мамлекеттик бюджеттен социалдык коргоо үчүн кеткен
чыгымдар¹
(ИДПга карата пайыз менен)**

¹ Финансылык эмес активдерди алууга кетирген чыгымдарды кошкондо.

БИЛИМ БЕРҮҮ
ЖАНА ИЛИМ

44

4. БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ

4.1 таблица: Жынысы боюнча 15 жаш жана андан улуу курактагы калктын сабаттуулук деңгээли

(эл каттоонун маалыматтары боюнча, пайыз менен)

	1897	1926	1939	1959	1970	1979	1989	1999	2009
Экөө тең	3,1	16,5	79,8	85,6	99,7	99,8	97,0	98,7	99,2
Аялдар	0,8	8,4	74,4	80,7	99,6	99,8	95,5	98,1	99,0
Эркектер	5,0	23,9	84,9	91,5	99,8	99,9	98,6	99,3	99,5

4.2 таблица: Жашаган жери боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын билимдүүлүгүнүн деңгээли

(2009-жылдагы эл каттоонун маалыматтары боюнча)

	Бардыгы, адам	алардын ичинен жашаган жери	
		шаар жерлеринде	айыл жерлеринде
60 жаш жана андан улуу курактагы калк	344 550	127 563	216 987
алардын ичинен билим барлар:			
жогорку кесиптик	44 498	26 385	18 113
бүтпөгөн жогорку	2 035	1 213	822
орто кесиптик	27 252	15 220	12 032
башталгыч кесиптик	12 873	6 820	6 053
орто жалпы	109 106	39 418	69 688
негизги жалпы	62 815	20 188	42 627
башталгыч жалпы	42 458	10 360	32 098
башталгыч жалпы билими жоктор	43 513	7 959	35 554
алардын ичинен сабатсыздар	20 178	3 034	17 144

Шаарда жашаган улгайган адамдардын билим деңгээли айыл жергесинде караганда өтө жогору. Ошол эле учурда, шаарларда жашаган жогорку билимдүү улгайган адамдардын үлүшү айыл тургундарынын арасындагы ушул эле көрсөткүчтөн 1,5 эсеге жогору болгон. Айыл жериндеги улгайган адамдардын арасында сабатсыздардын саны шаар жергесине караганда 5,6 эсеге көп.

4.3 таблица: Жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын билим деңгээли
(2009-жылдагы эл каттоонун маалыматтары боюнча)

	Бардыгы, адам	алардын ичинен жынысы боюнча	
		аялдар	эркектер
60 жаш жана андан улуу курактагы калктын саны	344 550	203 444	141 106
алардын ичинен билим барлар:			
жогорку кесиптик	44 498	22 607	21 891
бүтпөгөн жогорку	2 035	1 081	954
орто кесиптик	27 252	16 698	10 554
башталгыч кесиптик	12 873	4 543	8 330
орто жалпы	109 106	59 143	49 963
негизги жалпы	62 815	39 456	23 359
башталгыч жалпы	42 458	28 238	14 220
башталгыч жалпы билими жоктор	43 513	31 678	11 835
алардын ичинен сабатсыздар	20 178	15 633	4 545

2009-жылдагы эл каттоонун жыйынтыгы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы адамдардын 13 пайызга жакыны жогорку билимдүү, 7,9 пайызы – орто кесиптик, 31,7 пайызы – жалпы орто билимдүү жана 18,2 пайызы негизги жалпы билимдүүлөр. Жалпысынан аялдар менен эркектердин билим деңгээлинде олуттуу айырмачылыктар жок. Жогорку билимдүү аялдардын саны эркектердикинен ушул эле көрсөткүчтөн 3,3 пайызга жогору болгон. Муну менен катар 60 жаш жана андан улуу курактагы сабатсыз эркектердин саны аялдарга караганда 3,4 эсеге аз.

4.4 таблица: 60 жаш жана андан улуу курактагы докторанттарды жынысы боюнча бөлүштүрүү (адам)

	2017	2018	2019	2020	2021
Докторанттардын саны – бардыгы	5	7	11	9	13
анын ичинен:					
аялдар	1	3	4	5	7
эркектер	4	4	7	4	6

60 жаш жана андан улуу курактагы докторанттардын саны 2017-жылы 5 адамдан 2021-жылы 13 адамга же 2,6 эсеге көбөйгөн. 2021-жылы бул курактагы аялдардын үлүшү, докторантурада окугандардын 54 пайызга жакынын түзгөн.

4.5 таблица: Илимий изилдөөлөрдү жана иштеп чыгарууларды аткарган, илимдин доктору жана илимдин кандидаты илимий даражалары бар 60 жаш жана андан улуу курактагы кызматкерлердин саны (адам)

	2017	2018	2019	2020	2021
Илимий изилдөө жана иштеп чыгарууда (кошумча жерде иштегендерди кошпогондо) иштеген кызматкелеридин саны – бардыгы	937	935	894	994	905
анын ичинен илимий даражасы бар:					
илимдин доктору	221	217	205	219	229
алардын ичинде аялдар	43	47	46	54	45
илимдин кандидаты	275	262	256	341	236
алардын ичинде аялдар	113	114	104	145	93

Илимий изилдөө жана иштеп чыгарууда иштеген 60 жаш жана андан улуу курактагы кызматкерлердин саны 2017-жылы 937ден 2021-жылы 905ке же 3,4 пайызга кыскарды.

5

ООРУ-СЫРКОО

5. ООРУ-СЫРКОО

Калктын оору-сыркоолору

5.1 таблица: Жаш курактык топтору жана жынысы боюнча калктын зыяндуу шишик оору сыркоолору

	2017	2018	2019	2020	2021
Өмүрүндө биринчи жолу коюлган диагноз менен ооругандары каттоо					
Бардыгы	5 538	5 719	5 625	5 389	5 753
Калктын 100 000ине	89,3	90,4	87,1	81,9	85,9
Аялдар анын ичинде курактагы, жашы:	1 335	1 422	1 421	1 388	1 501
60–64	371	421	433	457	460
65–69	365	341	365	374	388
70 жана андан улуулар	599	660	623	557	653
Эркектер анын ичинде курактагы, жашы:	1 356	1 490	1 503	1 411	1 562
60–64	392	406	449	441	474
65–69	361	415	415	427	455
70 жана андан улуулар	603	669	639	543	633
Калктын 100 000ине					
Аялдар анын ичинде курактагы, жашы:					
60–64	376	398	381	377	358
65–69	535	468	476	466	456
70 жана андан улуулар	585	625	564	482	542
Эркектер анын ичинде курактагы, жашы:					
60–64	494	474	485	444	448
65–69	729	785	741	722	725
70 жана андан улуулар	984	1059	965	786	887

5.2 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын зыяндуу шишик оору сыркоолору (биринчи жолу коюлган диагноз менен ооругандарды каттоо)

	2017	2018	2019	2020	2021
Бардыгы					
Кыргыз Республикасы					
аялдар	1 335	1 422	1 421	1 388	1 501
эркектер	1 356	1 490	1 503	1 411	1 562
Баткен облусу					
аялдар	49	64	64	61	64
эркектер	65	80	60	58	59
Жалал-Абад облусу					
аялдар	133	155	150	162	160
эркектер	136	139	168	161	209
Ысык-Көл облусу					
аялдар	142	130	133	116	113
эркектер	132	142	150	136	148
Нарын облусу					
аялдар	60	80	52	66	76
эркектер	68	105	71	79	90
Ош облусу					
аялдар	194	214	207	248	219
эркектер	251	274	276	249	284
Талас облусу					
аялдар	42	47	52	44	44
эркектер	46	53	58	62	51
Чүй облусу					
аялдар	298	300	287	289	336
эркектер	305	332	362	321	365
Бишкек ш.					
аялдар	356	358	383	327	376
эркектер	287	287	282	274	262
Ош ш.					
аялдар	53	61	86	70	105
эркектер	64	72	73	64	90

(5.2 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
Калктын 100 000ине					
Кыргыз Республикасы					
аялдар	496	500	472	438	450
эркектер	713	739	700	620	651
Баткен облусу					
аялдар	281	345	323	290	288
эркектер	454	528	370	337	325
Жалал-Абад облусу					
аялдар	327	358	324	329	307
эркектер	429	410	461	415	509
Ысык-Көл облусу					
аялдар	571	498	485	402	374
эркектер	781	790	786	674	701
Нарын облусу					
аялдар	463	590	368	451	498
эркектер	712	1 056	686	733	807
Ош облусу					
аялдар	446	462	420	474	394
эркектер	724	745	705	601	645
Талас облусу					
аялдар	392	417	437	352	336
эркектер	569	620	641	655	516
Чүй облусу					
аялдар	557	536	488	469	523
эркектер	842	870	896	752	819
Бишкек ш.					
аялдар	647	621	630	511	560
эркектер	927	872	801	728	657
Ош ш.					
аялдар	498	536	701	552	758
эркектер	827	867	815	688	890

Акыркы беш жылда 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын оору сыр-коосу аялдар арасында (2017-жылдагы 496 учурдан 2021-жылы 450гө чейин) жана ошондой эле, эркектер арасында (2017-жылдагы 713 учурдан 2021-жылы 651ге чейин) кыскарган.

5.3 таблица: Жаш курактык топтору жана жынысы боюнча калктын активдүү кургак учук оору-сыркоолору

	2017	2018	2019	2020	2021
Өмүрүндө биринчи жолу коюлган диагноз менен ооругандарды каттоо					
Бардыгы, адам	5 616	5 249	5 096	3 518	3 891
Калктын 100 000ине	90,6	83,0	78,9	53,5	58,1
Аялдар анын ичинде курагы, жашы:	482	502	566	410	441
55–64	211	225	261	197	194
65 жана андан улуулар	271	277	305	213	247
Эркектер анын ичинде курагы, жашы:	622	668	664	498	557
55–64	352	381	395	270	317
65 жана андан улуулар	270	287	269	228	240
Калктын 100 000ине					
Аялдар анын ичинде курагы, жашы:					
55–64	88	89	100	73	70
65 жана андан улуулар	159	155	163	109	120
Эркектер анын ичинде курагы, жашы:					
55–64	174	179	178	118	135
65 жана андан улуулар	244	247	220	178	179

5.4 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча 65 жаш жана андан улуу курактагы калктын активдүү кургак учук оору сыркоолору (биринчи жолу коюлган диагноз менен ооругандарды каттоо)

	2017	2018	2019	2020	2021
Бардыгы					
Кыргыз Республикасы					
аялдар	271	277	305	213	247
эркектер	270	287	269	228	240
Баткен облусу					
аялдар	26	25	23	27	30
эркектер	20	16	33	23	21
Жалал-Абад облусу					
аялдар	61	59	65	43	47
эркектер	63	78	47	34	57
Ысык-Көл облусу					
аялдар	11	10	16	8	12
эркектер	9	13	10	4	8
Нарын облусу					
аялдар	17	13	13	2	11
эркектер	8	12	10	11	11
Ош облусу					
аялдар	63	73	83	59	68
эркектер	77	66	56	67	53
Талас облусу					
аялдар	8	12	8	8	5
эркектер	12	10	9	6	12
Чүй облусу					
аялдар	46	51	52	31	36
эркектер	53	50	58	47	43
Бишкек ш.					
аялдар	29	23	26	22	29
эркектер	23	30	32	27	29
Ош ш.					
аялдар	10	11	19	13	9
эркектер	5	12	14	9	6

(5.4 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
Калктын 100 000ине					
Кыргыз Республикасы					
аялдар	159	155	163	109	120
эркектер	244	247	220	178	179
Баткен облусу					
аялдар	245	223	195	216	228
эркектер	238	183	360	239	208
Жалал-Абад облусу					
аялдар	253	231	241	151	156
эркектер	358	419	237	163	259
Ысык-Көл облусу					
аялдар	68	60	92	44	63
эркектер	93	128	94	36	69
Нарын облусу					
аялдар	204	149	144	21	113
эркектер	139	202	163	174	170
Ош облусу					
аялдар	238	263	284	192	209
эркектер	382	315	255	293	221
Талас облусу					
аялдар	118	168	107	102	61
эркектер	253	202	171	109	210
Чүй облусу					
аялдар	133	142	138	79	88
эркектер	251	226	248	191	168
Бишкек ш.					
аялдар	78	59	64	52	66
эркектер	120	150	152	121	125
Ош ш.					
аялдар	160	167	270	178	115
эркектер	120	270	292	181	111

5.5 таблица: 2021-жылы өлүмдүн себептеринин негизги класстары жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын өлүмү
(калктын 100 000ине)

	Экөө тең	Аялдар	Эркектер
Бардык себептерден өлгөндөрдүн бардыгы алардын ичинен:	4 230,8	3 635,0	5 059,9
айрым жугуштуу жана мите ооруларынан	19,9	14,1	27,9
шишик ооруларынан	411,9	327,7	529,0
кандын жана канды түзүү органдарынын оорулары жана иммундук механизмди алып келүүчү айрым бузууларынан	2,8	2,7	2,9
эндокриндик системасынын оорулары, сиңимдүүлүктүн, зат алмашуунун бузулушунан	55,3	62,6	45,0
психиканын жана жүрүм-турумдун бузулушунан	0,4	-	0,8
тамак сиңирүү органдарынын ооруларынан	10,3	8,1	13,4
кан айлануу системасынын ооруларынан	2 859,9	2 552,6	3 287,5
дем алуу органдарынын ооруларынан	193,3	143,2	263,0
тамак сиңирүү органдарынын ооруларынан	125,3	86,6	179,3
теринин жана тери астындагы клеткалардын ооруларынан	1,4	0,9	2,1
сөөк-булчуң системасынын жана бириктирме ткандардын ооруларынан	2,4	3,6	0,8
заара-жыныс системасынын ооруларынан	28,2	23,4	35,0
тубаса аномалия (өнүгүүнүн жетишсиздиги) жана хромосомалык бузулууларынан	1,0	0,6	1,7
башка жерлерде классификацияланбаган клиникалык жана лабораториялык изилдөөлөрдө аныкталган симптомдор, белгилер жана ченемдерден четтөөдөн	56,3	30,6	92,1
жаракаттар, уулануулар жана тышкы себептердин таасирлеринин башка айрым натыйжаларынан	72,7	39,8	118,4
коронавирус инфекциясынан (COVID-19)	389,7	338,5	461,0

2021-жылы 60 жаш жана андан улуу курактагы адамдардын арасында өлүмдүн негизги себептеринин тизмесинде биринчи орунду жүрөк-кан тамыр оорулары ээледі (каза болгондордун жалпы санынын 67,6 пайызы), экинчи орунда – шишик оорулары (9,7 пайызы), көп жылдар бою алар жогорку деңгээли сакталып келет. Өлүмдүн себептеринин түзүмүндө кийинки орунда коронавирус-тук инфекция (COVID-19) (9,2 пайызы) жана дем алуу органдарынын оорулары - 4,6 пайызы ээлейт.

5.6 таблица: Өлүмдүн себептеринин негизги класстары жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын өлүмү
(калктын 100 000ине)

	2017	2018	2019	2020	2021
Бардык себептерден өлгөндөр бардыгы	4 142,1	3 626,3	3 785,8	4 637,2	4 230,8
алардын ичинен:					
айрым жугуштуу жана мите ооруларынан	27,9	29,4	24,8	27,2	19,9
шишик ооруларынан	474,5	484,3	471,7	453,4	411,9
кандын жана канды түзүү органдарынын оорулары жана иммундук механизмди алып келүүчү айрым бузууларынан	0,9	2,3	2,1	2,0	2,8
эндокриндик системасынын оорулары, сиңимдүүлүктүн, зат алмашуунун бузулушунан	55,5	56,2	58,0	77,9	55,3
психиканын жана жүрүм-турумдун бузулушунан	2,6	1,9	0,6	1,3	0,4
нерв системасынын ооруларынан	13,3	14,2	14,0	11,4	10,3
кан айлануу системасынын ооруларынан	2 991,5	2 795,7	2 699,1	3 163,4	2 859,9
дем алуу органдарынын ооруларынан	252,9	218,8	219,9	320,3	193,3
тамак сиңирүү органдарынын ооруларынан	155,6	153,1	144,5	131,8	125,3
теринин жана тери астындагы клеткалардын ооруларынан	0,4	0,8	0,6	0,7	1,4
сөөк-булчуң системасынын жана бириктирме ткандардын ооруларынан	7,0	6,0	5,8	3,3	2,4
заара-жыныс системасынын ооруларынан	34,0	36,2	27,5	29,4	28,2
тубаса аномалия (өнүгүүнүн жетишсиздиги) жана хромосомалык бузулууларынан	0,4	0,8	0,6	0,2	1,0
башка жерлерде классификацияланбаган клиникалык жана лабораториялык изилдөөлөрдө аныкталган симптомдор, белгилер жана ченемдерден четтөөдөн	40,7	49,6	47,7	45,0	56,3

(5.6 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
жаракаттар, уулануулар жана тышкы себептердин таасирлеринин башка айрым натыйжаларынан	84,9	77,0	68,9	62,1	72,7
коронавирус инфекциясынан (COVID-19)	-	-	-	307,8	389,7
Бардык себептерден өлгөн аялдар бардыгы	3 631,4	3 441,4	3 287,6	3 923,4	3 635,0
алардын ичинен:					
айрым жугуштуу жана мите ооруларынан	16,7	19,4	15,3	21,5	14,1
шишик ооруларынан	380,0	385,0	371,7	350,4	327,7
кандын жана канды түзүү органдарынын оорулары жана иммундук механизмди алып келүүчү айрым бузууларынан	0,7	2,8	3,0	1,6	2,7
эндокриндик системасынын оорулары, сиңимдүүлүктүн, зат алмашуунун бузулушунан	58,7	64,0	58,2	77,9	62,6
психиканын жана жүрүм-турумдун бузулушунан	1,9	1,4	0,3	0,9	-
нерв системасынын ооруларынан	8,9	10,5	10,6	6,6	8,1
кан айлануу системасынын ооруларынан	2 754,0	2 583,1	2 470,3	2 799,5	2 552,6
дем алуу органдарынын ооруларынан	185,4	161,9	165,9	254,2	143,2
тамак сиңирүү органдарынын ооруларынан	122,6	114,7	109,4	101,6	86,6
теринин жана тери астындагы клеткалардын ооруларынан	0,4	0,4	0,7	0,3	0,9
сөөк-булчуң системасынын жана бириктирме ткандардын ооруларынан	7,8	4,6	6,0	3,5	3,6
заара-жыныс системасынын ооруларынан	27,1	27,4	18,3	21,8	23,4
тубаса аномалия (өнүгүүнүн жетишсиздиги) жана хромосомалык бузулууларынан	0,4	0,7	0,7	-	0,6
башка жерлерде классификацияланбаган клиникалык жана лабораториялык изилдөөлөрдө аныкталган симптомдор, белгилер жана ченемдерден четтөөдөн	26,7	28,2	25,9	27,1	30,6
жаракаттар, уулануулар жана тышкы себептердин таасирлеринин башка айрым натыйжаларынан	40,1	37,3	31,3	30,0	39,8
коронавирус инфекциясынан (COVID-19)	-	-	-	226,5	338,5
Бардык себептерден өлгөн эркектер - бардыгы	4 864,9	4 609,1	4 483,3	5 631,7	5 059,9
алардын ичинен:					
айрым жугуштуу жана мите ооруларынан	43,6	43,6	38,2	35,2	27,9

(5.6 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
шишик ооруларынан	608,3	624,1	611,6	596,9	529,0
кандын жана канды түзүү органдарынын оорулары жана иммундук механизмди алып келүүчү айрым бузууларынан	1,1	1,5	0,9	2,6	2,9
эндокриндик системасынын оорулары, сиңимдүүлүктүн, зат алмашуунун бузулушунан	51,0	45,1	57,7	77,8	45,0
психиканын жана жүрүм-турумдун бузулушунан	3,7	2,5	0,9	1,8	0,8
нерв системасынын ооруларынан	19,5	19,3	18,6	18,0	13,4
кан айлануу системасынын ооруларынан	3 327,5	3 095,2	3 019,4	3 670,5	3 287,5
дем алуу органдарынын ооруларынан	348,6	298,9	295,6	412,3	263,0
тамак сиңирүү органдарынын ооруларынан	202,4	207,2	193,6	174,0	179,3
теринин жана тери астындагы клеткалардын ооруларынан	0,5	1,5	0,5	1,3	2,1
сөөк-булчуң системасынын жана бириктирме ткандардын ооруларынан	5,8	7,9	5,6	3,1	0,8
заара-жыныс системасынын ооруларынан	43,6	48,6	40,5	40,0	35,0
тубаса аномалия (өнүгүүнүн жетишсиздиги) жана хромосомалык бузулууларынан	0,5	1,0	0,5	0,4	1,7
башка жерлерде классификацияланбаган клиникалык жана лабораториялык изилдөөлөрдө аныкталган симптомдор, белгилер жана ченемдерден четтөөдөн	60,5	79,8	78,2	69,9	92,1
жаракаттар, уулануулар жана тышкы себептердин таасирлеринин башка айрым натыйжаларынан	148,3	132,9	121,5	106,8	118,4
коронавирус инфекциясынан(COVID-19)	-	-	-	421,1	461,0

60 жаштан улуу курак тобунда кан айлануу ооруларынан каза болгон аялдар (калктын 100 миңине 2 552,6) жана эркектер (калктын 100 миңине 3 287,5) үчүн негизги себеби болуп саналат. Эгерде ушул курактагы аялдар, себептердин түзүмүндө экинчи орунду коронавирустук инфекциядан (COVID-19) каза болгондор (калктын 100 миңине 338,5) ээлесе, жана эркектерде шишик оорусунан (100 миң калкка 529,0) өлгөндөр.

2021-жылы 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын коронавирустук

инфекциядан (COVID-19) 2 236 өлүм учурлары катталган, же калктын 100 миңине алганда 389,7 өлүм, бул өлүмдүн себептеринен каза болгондордун жалпы санын ичинен 75 пайыздан ашыгы түзгөн.

5.7 таблица: Өлүмдүн себептеринин негизги класстары, жынысы жана жашаган жери боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын өлүмү
(калктын 100 000ине)

	2017	2018	2019	2020	2021
Шаар жерлери					
Бардык себептерден өлгөндөрдүн бардыгы	3 837,9	3 636,5	3 535,1	4 289,4	4 202,3
алардын ичинен:					
айрым жугуштуу жана мите ооруларынан	25,7	30,5	27,1	31,1	22,9
шишик ооруларынан	492,1	520,9	490,7	475,4	435,9
кандын жана канды түзүү органдарынын оорулары жана иммундук механизмди алып келүүчү айрым бузууларынан	0,6	2,8	3,2	3,5	4,2
эндокриндик системасынын оорулары, сиңимдүүлүктүн, зат алмашуунун бузулушунан	60,9	54,2	59,5	76,8	56,9
психиканын жана жүрүм-турумдун бузулушунан	5,4	0,6	-	1,0	0,9
нерв системасынын ооруларынан	9,5	11,3	13,3	13,1	9,8
кан айлануу системасынын ооруларынан	2 730	2 566,5	2 503,3	2 762,7	2 629,9
дем алуу органдарынын ооруларынан	161,3	127,5	135,4	256,5	112,9
тамак сиңирүү органдарынын ооруларынан	158,3	131,5	131,2	129,0	149,4
теринин жана тери астындагы клеткалардын ооруларынан	0,6	1,1	1,6	1,0	1,9
сөөк-булчуң системасынын жана бириктерме ткандардын ооруларынан	3,0	2,8	2,1	2,0	2,8
заара-жыныс системасынын ооруларынан	28,7	35,0	20,7	20,6	23,8
тубаса аномалия (өнүгүүнүн жетишсиздиги) жана хромосомалык бузулууларынан	0,6	2,3	-	0,5	2,8
башка жерлерде классификацияланбаган клиникалык жана лабораториялык изилдөөлөрдө аныкталган симптомдор, белгилер жана ченемдерден четтөөдөн	57,3	61,5	71,1	61,8	78,4
жаракаттар, уулануулар жана тышкы себептердин таасирлеринин башка айрым натыйжаларынан	103,9	88,0	75,9	67,3	80,3

(5.7 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
коронавирус инфекциясынан (COVID-19)	-	-	-	387,1	589,5
Бардык себептерден өлгөн аялдардын бардыгы	3 383,5	3 198,6	3 071,9	3 661,7	3 589,3
алардын ичинен:					
айрым жугуштуу жана мите ооруларынан	15,4	18,2	14,6	24,5	11,4
шишик ооруларынан	395,5	425,1	385,4	372,9	351,1
кандын жана канды түзүү органдарынын оорулары жана иммундук механизмди алып келүүчү айрым бузууларынан	0,0	3,6	4,3	3,3	2,3
эндокриндик системасынын оорулары, сиңимдүүлүктүн, зат алмашуунун бузулушунан	60,5	59,2	58,5	78,3	60,9
психиканын жана жүрүм-турумдун бузулушунан	1,9	-	-	0,8	-
нерв системасынын ооруларынан	3,8	10,9	10,3	6,5	6,1
кан айлануу системасынын ооруларынан	2 543,6	2 388,5	2 318,4	2 509,4	2 376,1
дем алуу органдарынын ооруларынан	110,4	80,1	87,7	193,4	83,0
тамак сиңирүү органдарынын ооруларынан	121,9	102,9	100,6	100,4	95,2
теринин жана тери астындагы клеткалардын ооруларынан	1,0	0,9	1,7	0,8	0,8
сөөк-булчуң системасынын жана бириктирме ткандардын ооруларынан	2,9	2,7	0,9	3,3	3,8
заара-жыныс системасынын ооруларынан	27,8	21,9	12,0	13,1	16,0
тубаса аномалия (өнүгүүнүн жетишсиздиги) жана хромосомалык бузулууларынан	-	1,8	-	-	1,5
башка жерлерде классификацияланбаган клиникалык жана лабораториялык изилдөөлөрдө аныкталган симптомдор, белгилер жана ченемдерден четтөөдөн	39,3	39,1	37,9	40,0	45,7
жаракаттар, уулануулар жана тышкы себептердин таасирлеринин башка айрым натыйжаларынан	59,5	43,7	39,6	40,0	49,5
коронавирус инфекциясынан (COVID-19)	-	-	-	275,0	485,9
Бардык себептерден өлгөн эркектердин бардыгы	4 586,2	4 350,9	4 282,1	5 292,8	5 172,4
алардын ичинен:					
айрым жугуштуу жана мите ооруларынан	42,7	50,5	47,2	41,7	41,0

(5.7 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
шишик ооруларынан	651,3	677,1	660,5	639,3	570,1
кандын жана канды түзүү органдарынын оорулары жана иммундук механизмди алып келүүчү айрым бузууларынан	1,6	1,5	1,4	3,9	7,2
эндокриндик системасынын оорулары, сиңимдүүлүктүн, зат алмашуунун бузулушунан	61,7	46,0	61,0	74,4	50,6
психиканын жана жүрүм-турумдун бузулушунан	11,1	1,5	-	1,3	2,4
нерв системасынын ооруларынан	19,0	11,9	18,0	23,5	15,7
кан айлануу системасынын ооруларынан	3 036,9	2 857,0	2 801,6	3 167,6	3 031,6
дем алуу органдарынын ооруларынан	245,0	204,9	212,3	357,5	160,3
тамак сиңирүү органдарынын ооруларынан	218,2	178,2	180,4	174,8	235,1
теринин жана тери астындагы клеткалардын ооруларынан	-	1,5	1,4	1,3	3,6
сөөк-булчуң системасынын жана бириктерме ткандардын ооруларынан	3,1	3,0	4,2	-	1,2
заара-жыныс системасынын ооруларынан	30,0	56,4	34,7	32,6	36,2
тубаса аномалия (өнүгүүнүн жетишсиздиги) жана хромосомалык бузулууларынан	1,6	3,0	-	1,3	4,8
башка жерлерде классификацияланбаган клиникалык жана лабораториялык изилдөөлөрдө аныкталган симптомдор, белгилер жана ченемдерден четтөөлөрүнөн	86,9	98,0	124,9	96,5	130,2
жаракаттар, уулануулар жана тышкы себептердин таасирлеринин башка айрым натыйжаларынан	177,1	160,4	134,5	110,9	129,0
коронавирус инфекциясынан (COVID-19)	-	-	-	566,2	753,4
Айыл жерлери					
Бардык себептерден өлгөндөрдүн бардыгы	4 316,5	4 092,6	3 930,0	4 837,7	4 247,8
алардын ичинен:					
айрым жугуштуу жана мите ооруларынан	29,1	28,8	23,5	24,9	18,1
шишик ооруларынан	464,5	463,3	460,7	440,7	397,6

(5.7 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
кандын жана канды түзүү органдарынын оорулары жана иммундук механизмди алып келүүчү айрым бузулушунан	1,0	1,9	1,5	1,2	1,9
эндокриндик системасынын оорулары, сиңимдүүлүктүн, зат алмашуунун бузулушунан	52,4	57,3	57,1	78,5	54,2
психиканын жана жүрүм-турумдун бузулушунан	1,0	2,6	0,9	1,4	-
нерв системасынын ооруларынан	15,4	15,9	14,4	10,4	10,6
кан айлануу системасынын ооруларынан	3 141,4	2 927,3	2 811,8	3 394,6	2 997,0
дем алуу органдарынын ооруларынан	305,5	271,2	268,6	357,0	241,2
тамак сиңирүү органдарынын ооруларынан	154,1	165,5	152,2	133,5	111,0
теринин жана тери астындагы клеткалардын ооруларынан	0,3	0,7	-	0,6	1,1
сөөк-булчуң системасынын жана бириктерме ткандардын ооруларынан	9,3	7,8	7,9	4,0	2,2
заара-жыныс системасынын ооруларынан	37,0	36,9	31,5	34,5	30,9
тубаса аномалия (өнүгүүнүн жетишсиздиги) жана хромосомалык бузулууларынан	0,3	-	0,9	-	-
башка жерлерде классификацияланбаган клиникалык жана лабораториялык изилдөөлөрдө аныкталган симптомдор, белгилер жана ченемдерден четтөөдөн	31,2	42,8	34,2	35,3	43,1
жаракаттар, уулануулар жана тышкы себептердин таасирлеринин башка айрым натыйжаларынан	74,0	70,6	64,8	59,1	68,2
коронавирус инфекциясынан (COVID-19)	-	-	-	262,0	270,7
Бардык себептерден өлгөн аялдар бардыгы	3 787,9	3 594,5	3 423,4	4 088,2	3 664,1
алардын ичинен:					
айрым жугуштуу жана мите ооруларынан	17,6	20,1	15,7	19,5	15,8
шишик ооруларынан	370,2	359,7	363,1	336,3	312,6
кандын жана канды түзүү органдарынын оорулары жана иммундук механизмди алып келүүчү айрым бузулушунан	1,2	2,3	2,2	0,5	3,0
эндокриндик системасынын оорулары, сиңимдүүлүктүн, зат алмашуунун бузулушунан	57,6	67,1	58,0	77,6	63,7

(5.7 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
психиканын жана жүрүм-турумдун бузулушунан	1,8	2,3	0,6	1,0	-
нерв системасынын ооруларынан	12,1	10,3	10,8	6,7	9,4
кан айлануу системасынын ооруларынан	2 886,8	2 705,8	2 566,1	2 982,2	2 666,6
дем алуу органдарынын ооруларынан	232,7	213,4	215,1	292,6	182,2
тамак сиңирүү органдарынын ооруларынан	123,0	122,2	114,9	102,3	81,0
теринин жана тери астындагы клеткалардын ооруларынан	-	-	-	-	1,0
сөөк-булчуң системасынын жана бириктирме ткандардын ооруларынан	10,9	5,8	9,2	3,6	3,5
заара-жыныс системасынын ооруларынан	26,7	31,0	22,2	27,3	28,1
тубаса аномалия (өнүгүүнүн жетишсиздиги) жана хромосомалык бузулууларынан	0,6	-	1,1	-	-
башка жерлерде классификацияланбаган клиникалык жана лабораториялык изилдөөлөрдө аныкталган симптомдор, белгилер жана ченемдерден четтөөдөн	18,8	21,2	18,4	19,0	20,7
жаракаттар, уулануулар жана тышкы себептердин таасирлеринин башка айрым натыйжаларынан	27,9	33,3	26,0	23,7	33,6
коронавирус инфекциясынан (COVID-19)	-	-	-	195,9	242,9
Бардык себептерден өлгөн эркектердин бардыгы алардын ичинен:	5 003,7	4 738,6	4 584,9	5 804,0	5 000,4
айрым жугуштуу жана мите ооруларынан	44,1	40,2	33,6	31,8	21,0
шишик ооруларынан	586,9	597,5	587,0	575,4	507,2
кандын жана канды түзүү органдарынын оорулары жана иммундук механизмди алып келүүчү айрым бузууларынан	0,8	1,5	0,7	2,0	0,6
эндокриндик системасынын оорулары, сиңимдүүлүктүн, зат алмашуунун бузулушунан	45,7	44,7	56,0	79,6	42,1
психиканын жана жүрүм-турумдун бузулушунан	-	3,0	1,4	2,0	-
нерв системасынын ооруларынан	19,7	23,1	18,9	15,3	12,1
кан айлануу системасынын ооруларынан	3 472,4	3 214,6	3 129,4	3 926,1	3 422,8

(5.7 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
дем алуу органдарынын ооруларынан	400,2	346,0	337,6	440,1	317,3
тамак сиңирүү органдарынын ооруларынан	194,5	221,7	200,3	173,7	149,7
теринин жана тери астындагы клеткалардын ооруларынан	0,8	1,5	-	1,3	1,3
сөөк-булчуң системасынын жана бириктирме ткандардын ооруларынан	7,1	10,4	6,3	4,6	0,6
заара-жыныс системасынын ооруларынан	50,4	44,6	43,4	43,8	34,4
тубаса аномалия (өнүгүүнүн жетишсиздиги) жана хромосомалык бузулууларынан	-	-	0,7	-	-
башка жерлерде классификацияланбаган клиникалык жана лабораториялык изилдөөлөрдө аныкталган симптомдор, белгилер жана ченемдерден четтөөдөн	47,2	70,7	54,7	56,3	72,0
жаракаттар, уулануулар жана тышкы себептердин таасирлеринин башка айрым натыйжаларынан	133,9	119,1	114,9	104,7	112,8
коронавирус инфекциясынан (COVID-19)	-	-	-	347,3	306,5

5.8 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын шишик ооруларынан өлгөндөр (тийиштүү жыныстагы калктын 100 000ине өлгөндөрдүн саны)

	2017	2018	2019	2020	2021
Кыргыз Республикасы					
экөө тең	474,5	484,3	471,7	453,4	411,9
аялдар	380,0	385,3	371,7	350,4	327,7
эркектер	608,3	624,1	611,6	596,9	529,0
Баткен облусу					
экөө тең	277,1	299,6	266,7	227,4	262,4
аялдар	258,1	264,5	227,3	213,7	269,6
эркектер	300,3	343,1	314,9	244,2	253,6
Жалал-Абад облусу					
экөө тең	397,9	390,9	378,3	374,8	315,6
аялдар	305,1	353,5	298,1	298,6	241,7
эркектер	516,9	439,2	480,0	471,4	409,4

(5.8 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
Ысык-Көл облусу					
экөө тең	517,4	605,9	557,0	524,5	490,9
аялдар	406,4	475,7	437,6	371,2	350,8
эркектер	680,8	795,4	728,5	743,8	691,3
Нарын облусу					
экөө тең	644,0	565,5	628,9	586,0	461,8
аялдар	594,1	405,7	509,5	389,2	301,4
эркектер	711,6	784,2	791,8	853,3	681,1
Ош облусу					
экөө тең	408,1	452,7	437,5	404,0	357,5
аялдар	298,8	337,3	314,3	294,1	280,7
эркектер	545,2	598,1	592,7	542,7	454,6
Талас облусу					
экөө тең	446,8	464,3	434,2	582,3	313,4
аялдар	336,0	399,6	403,1	415,5	168,2
эркектер	593,5	550,0	475,2	803,0	505,5
Чүй облусу					
экөө тең	572,9	567,0	587,5	535,8	563,3
аялдар	441,3	414,8	435,0	400,6	460,6
эркектер	767,1	791,1	809,8	731,2	711,4
Бишкек ш.					
экөө тең	529,4	486,8	461,4	482,8	411,9
аялдар	429,2	409,4	381,6	407,5	343,9
эркектер	707,2	622,8	599,1	610,9	526,4
Ош ш.					
экөө тең	386,4	543,3	499,5	404,8	446,6
аялдар	357,4	386,4	424,1	323,2	368,4
эркектер	426,3	758,4	602,5	516,3	553,6

60 жаш жана андан улуу курактагы адамдардын өлүмүнүн себептеринин түзүмүндө көп жылдар бою шишик оорулар (онкологиялык оорулар) олуттуу орунду ээлеген, бул оорудан өлүмүдүн деңгээли акыркы беш жылы төмөндөдү. 2021-жылы мурунку жылдардагыдай эле, шишик оорулардан аялдардын өлүмүнүн деңгээли эркектерге караганда төмөн болгон (аялдар калкынын

100 миңине 327,7, эркектер калкынын 100 миңине алганда 529,0). Бул оорудан эң жогорку өлүм деңгээли Чүй жана Ысык-Көл облустарында, эң төмөн Баткен жана Жалал-Абад облустарында белгиленди.

5.9 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын кургак учук оорусунан өлгөндөр (тийиштүү жыныстагы калктын 100 000ине өлгөндөрдүн саны)

	2017	2018	2019	2020	2021
Кыргыз Республикасы					
экөө тең	17,4	18,1	17,5	14,5	11,5
аялдар	7,1	9,2	10,3	8,2	5,7
эркектер	32,1	30,7	27,5	23,3	19,6
Баткен облусу					
экөө тең	25,2	20,8	16,7	10,5	9,9
аялдар	11,5	21,6	20,2	14,2	9,0
эркектер	41,9	19,8	12,3	5,8	11,0
Жалал-Абад облусу					
экөө тең	4,1	7,8	4,8	9,1	7,5
аялдар	-	2,3	-	6,1	3,8
эркектер	9,5	14,7	11,0	12,9	12,2
Ысык-Көл облусу					
экөө тең	12,0	11,3	8,6	6,1	1,9
аялдар	4,0	3,8	3,6	-	3,3
эркектер	23,7	22,2	15,7	14,9	-
Нарын облусу					
экөө тең	13,3	17,0	12,3	11,8	18,9
аялдар	7,7	7,4	7,1	6,8	26,2
эркектер	20,9	30,2	19,3	18,5	9,0
Ош облусу					
экөө тең	24,3	14,4	24,9	19,2	9,0
аялдар	16,1	8,6	24,3	19,1	5,4
эркектер	34,6	21,8	25,5	19,3	13,6
Талас облусу					
экөө тең	5,3	5,0	19,1	9,1	-
аялдар	-	8,9	8,4	-	-
эркектер	12,4	-	33,2	21,1	-

(5.9 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
Чүй облусу					
экөө тең	27,9	30,8	21,2	21,1	11,0
аялдар	9,4	10,7	8,5	4,9	6,2
эркектер	55,2	60,2	39,6	44,5	18,0
Бишкек ш.					
экөө тең	14,0	18,8	21,9	16,7	19,6
аялдар	1,8	8,7	6,6	6,2	4,5
эркектер	35,5	36,5	48,3	34,5	45,1
Ош ш.					
экөө тең	21,8	35,5	23,6	9,1	29,2
аялдар	18,8	26,3	24,5	15,8	-
эркектер	25,8	48,2	22,3	-	69,2

Акыркы жылдары кургак учук оорусунан калктын өлүмү, 2017-жылы калктын 100 миңине 17,4 өлгөндөрдөн 2021-жылы 11,5 өлгөндөргө чейин, же 1,5 эсеге азайган. Мурункудай эле, кургак учуктан эркектер өлүмү аялдардын өлүмүнөн бир нече жогору (2021-жылы 3,4 эсеге). Кургак учуктан өлгөндөрдүн эң жогорку деңгээли Ош, Бишкек шаарларында жана Нарын облусунда байкалган.

5.10 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча 60 жаш жана андан улуу курактагы калктын АИВ инфекциядан өлгөндөр (тийиштүү жыныстагы калктын 100 000ине өлгөндөрдүн саны)

	2017	2018	2019	2020	2021
Кыргыз Республикасы					
экөө тең	1,3	1,4	0,8	0,9	0,3
аялдар	0,7	1,1	-	0,9	0,3
эркектер	2,1	2,0	1,9	0,9	0,4
Баткен облусу					
экөө тең	-	-	-	-	-
аялдар	-	-	-	-	-
эркектер	-	-	-	-	-
Жалал-Абад облусу					
экөө тең	1,4	2,6	1,2	-	1,1
аялдар	-	-	-	-	1,9
эркектер	3,2	5,9	2,7	-	-

(5.10 таб. уландысы)

	2017	2018	2019	2020	2021
Ысык-Көл облусу					
экөө тең	-	-	-	2,0	-
аялдар	-	-	-	-	-
эркектер	-	-	-	5,0	-
Нарын облусу					
экөө тең	-	-	8,2	-	-
аялдар	-	-	-	-	-
эркектер	-	-	19,3	-	-
Ош облусу					
экөө тең	1,3	2,4	-	-	-
аялдар	-	2,2	-	-	-
эркектер	2,9	2,7	-	-	-
Талас облусу					
экөө тең	-	-	-	-	-
аялдар	-	-	-	-	-
эркектер	-	-	-	-	-
Чүй облусу					
экөө тең	3,3	2,1	-	2,9	0,9
аялдар	3,7	1,8	-	4,9	-
эркектер	2,8	2,6	-	-	2,2
Бишкек ш.					
экөө тең	1,2	-	-	-	-
аялдар	-	-	-	-	-
эркектер	3,2	-	-	-	-
Ош ш.					
экөө тең	-	5,1	4,7	4,5	-
аялдар	-	8,8	-	-	-
эркектер	-	-	11,2	10,8	-

Акыркы жылдары 60 жаш жана андан улуу курактагы адамдар арасында АИВ-инфекциясынан өлүмү бир аз төмөндөшү байкалды (2017-жылы калктын 100 миңине 1,3 өлүмдөн 2021-жылы калктын 100 миңине 0,3 өлүмгө чейин). Алардын айрымдарынын өлүмүнө баңгизатын ашыкча колдонуу жана башкалар себеп болгон. Көбүнчө АИВ-инфекциясынан эркектердин өлүмү аялдардын өлүмүнүн жогору, бирок 2021-жылы андай өлүм эркектер арасындай эле, аялдар арасында бирдей болгон.

Калктын майыптуулугу

5.11 таблица: Биринчи жолу ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар катары таанылган адамдардын саны

	2017	2018	2019	2020	2021
Биринчи жолу ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү катары таанылган адамдардын бардыгы (ДМЧА) – адам	15 429	14 908	16 061	12 417	15 668
калктын 10 000ине анын ичинде:	24,7	23,3	24,6	18,7	23,2
чөңдор – бардыгы, адам	10 949	10 700	11 035	8 758	10 888
калктын 10 000ине	27,8	26,7	27,1	21,2	25,9

5.12 таблица: Майыптуулуктун себептери жана жынысы боюнча биринчи жолу ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар катары таанылган 18 жаш жана андан улуу курактагы адамдардын саны

	2018		2019		2020		2021	
	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер	аял-дар	эркек-тер
Биринчи жолу ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү катары таанылган 18 жаштан улуу адамдардын бардыгы, адам	4 626	6 074	4 738	6 297	3 891	4 867	4 769	6 119
анын ичинде оорунун натыйжасында:								
кан айлануу системасынын оорулары	729	1 696	791	1 683	644	1 364	703	1 571
зыяндуу шишик оорулары	741	493	796	557	700	432	828	631
сөөк-булчуң системасынын жана бириктирме ткандардын оорулары	603	408	582	444	519	315	647	487
башка оорулар	496	467	489	427	425	363	481	429
жараттар (локализациялардын бардыгы)	326	92 4	277	982	268	682	338	868
эндокриндик системаны оорулары	356	437	417	536	316	476	482	604
нерв системаны оорулары	247	260	250	258	187	188	260	268
сезүү системаны оорулары	289	290	289	321	182	185	270	296
психиканын бузулушу	306	384	314	336	233	295	308	371

(5.12 таб. уландысы)

	2018		2019		2020		2021	
	аял-дар	эркектер	аял-дар	эркектер	аял-дар	эркектер	аял-дар	эркектер
курак учук	204	308	183	305	126	222	127	222
тамак сиңирүү органдарынын оорулары	180	236	200	304	188	227	184	264
дем алуу органдарынын оорулары	149	171	150	144	103	118	141	108

2021-жылы ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү катары таанылган адамдардын (ДМЧА) жалпы санынын 44 пайызга жакынын аялдар түзгөн. Онкологиялык оорулардан улам аялдардын майыптуулугунун жогорку үлүшү – аныкталган диагноздун натыйжасында ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген адамдардын арасында 56,8 пайызы белгиленген. Эмгек жаракаттын же кесиптик оорунун кесепетинен майыптуулук эркектер арасында 14 адамды же 0,2 пайызды, аялдарда арасында, тиешелүүлүгүнө жараша, эки адамды же 0,04 пайызды түздү.

5.13 таблица: Жашаган жери жана жынысы боюнча биринчи жолу ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар катары таанылган 18 жаш жана андан улуу курактагы адамдардын саны (калктын 10 000ине)

	Бардыгы	Шаар жерлери	Айыл жерлери
2017			
аялдар	23	7	16
эркектер	33	9	24
2018			
аялдар	22	7	15
эркектер	31	9	22
2019			
аялдар	23	7	15
эркектер	32	8	23
2020			
аялдар	18	6	13
эркектер	24	7	18
2021			
аялдар	22	6	16
эркектер	29	8	22

**5.14 таблица: Майыптуулук боюнча пенсия жана жөлөкпул алган
18 жаш жана улуу курактагы ден соолугунун мүмкүнчүлүгү
чектелген аялдардын жана эркектердин саны
(адам)**

	2017	2018	2019	2020	2021
Кыргыз Республикасы	153 382	157 479	162 351	165 158	168 370
аялдар	70 862	72 703	75 072	76 032	78 519
эркектер	82 520	84 776	87 279	89 126	89 851
Баткен облусу	15 760	16 372	16 992	17 386	17 760
аялдар	7 402	7 584	7 960	8 125	8 452
эркектер	8 358	8 788	9 032	9 261	9 308
Жалал-Абад облусу	31 612	32 982	34 495	35 455	37 150
аялдар	14 872	15 399	16 066	16 451	17 423
эркектер	16 740	17 583	18 429	19 004	19 727
Ысык-Көл облусу	15 099	15 453	15 886	16 110	16 366
аялдар	6 861	6 981	7 221	7 396	7 616
эркектер	8 238	8 472	8 665	8 714	8 750
Нарын облусу	9 478	9 557	9 681	9 862	9 956
аялдар	3 785	3 862	4 006	4 063	4 120
эркектер	5 693	5 695	5 675	5 799	5 836
Ош облусу	30 000	30 355	31 103	31 397	31 770
аялдар	13 513	13 605	13 886	14 153	14 252
эркектер	16 487	16 750	17 217	17 244	17 518
Талас облусу	7 021	7 243	7 543	7 523	7 715
аялдар	2 850	2 995	3 171	3 205	3 395
эркектер	4 171	4 248	4 372	4 318	4 320
Чүй облусу	24 694	25 393	26 112	26 574	27 327
аялдар	11 549	11 998	12 312	12 386	12 949
эркектер	13 145	13 395	13 800	14 188	14 378
Бишкек ш.	13 806	14 069	14 431	14 883	14 432
аялдар	6 783	6 914	7 067	7 192	6 972
эркектер	7 023	7 155	7 364	7 691	7 460
Ош ш.	5 912	6 055	6 108	5 968	5 894
аялдар	3 247	3 370	3 383	3 061	3 340
эркектер	2 665	2 685	2 725	2 907	2 554

5.15 таблица: Калкты социалдык коргоо мекемелери
(2022-жылдын 1 январына карата)

	Үй-интернаттардын саны	Орундардын саны	Жашагандардын саны, адам	анын ичинде	
				аялдар	эркектер
Үй-интернаттар – бардыгы	16	2 726	2 221	1 097	1 224
анын ичинде:					
карылар жана ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелген адамдар үчүн үй-интернаттар (чоңдор)	11	2 150	1 794	924	870
физикалык мүмкүнчүлүгү чектелген балдар үчүн үй-интернаттары	5	576	427	173	254

5.16 таблица: Кан айлануу ооруларынан биринчи жолку майыптуулук, өлүмү жана оору-сыркоосу
(калктын 100 000ине)

	Кан айлануу системасынын оорулары менен ооругандар	Кан айлануу система ооруларынан өлгөндөр	Кан айлануу системасынын ооруларынын натыйжасында биринчи жолку майыптуулук
2017			
аялдар	1 158,4	267,7	25,7
эркектер	737,6	284,3	53,3
2018			
аялдар	1 025,9	257,8	22,6
эркектер	665,4	273,8	53,5
2019			
аялдар	1 065,5	256,9	24,1
эркектер	689,2	275,7	52,0
2020			
аялдар	737,0	299,2	19,3
эркектер	470,0	336,5	41,4
2021			
аялдар	653,0	283,3	20,7
эркектер	452,0	311,0	46,9

**5.17 таблица: Аймактар боюнча калктын өзүнүн ден соолугуна баа берүү
изилдөөсүнүн жыйынтыктары
(тийиштүү курактык топтогу калктын санына карата пайыз менен)**

	2020			2021		
	жакшы жана абдан жакшы	орто	жаман жана абдан жаман	жакшы жана абдан жакшы	орто	жаман жана абдан жаман
Кыргыз Республикасы – бардыгы	89,2	9,9	0,9	89,8	9,5	0,7
60 жаш жана андан улуулар	49,3	45,9	4,9	53,7	42,8	3,6
Баткен облусу – бардыгы	92,1	7,6	0,3	93,1	6,5	0,5
60 жаш жана андан улуулар	61,2	38,3	0,5	67,6	31,0	1,4
Жалал-Абад облусу – бардыгы	91,3	8,1	0,6	92,3	7,1	0,6
60 жаш жана андан улуулар	59,5	35,4	5,1	57,9	38,9	3,2
Ысык-Көл облусу – бардыгы	89,5	10,0	0,6	88,7	11,0	0,3
60 жаш жана андан улуулар	50,1	48,1	1,8	51,9	47,6	0,5
Нарын облусу – бардыгы	94,9	4,8	0,3	95,5	4,1	0,4
60 жаш жана андан улуулар	72,3	27,0	0,7	79,3	20,2	0,6
Ош облусу – бардыгы	90,6	9,1	0,3	91,4	8,2	0,4
60 жаш жана андан улуулар	44,5	53,6	1,9	56,1	41,1	2,8
Талас облусу – бардыгы	88,9	10,6	0,5	90,2	9,2	0,6
60 жаш жана андан улуулар	38,2	60,1	1,8	47,6	48,8	3,7
Чүй облусу – бардыгы	79,3	18,0	2,7	79,4	18,4	2,2
60 жаш жана андан улуулар	31,5	55,8	12,7	34,7	55,6	9,7
Бишкек ш. – бардыгы	88,8	10,0	1,2	89,2	10,3	0,5
60 жаш жана андан улуулар	45,0	48,3	6,7	47,2	49,9	2,9
Ош ш. – бардыгы	95,5	4,2	0,3	96,9	3,0	0,0
60 жаш жана андан улуулар	79,9	19,8	0,3	81,1	18,5	0,4

6

УКУК БУЗУУЛАР

6. УКУК БУЗУУЛАР

6.1 таблица: 50 жаш жана андан улуу курактагы кылмыш жасаган адамдардын саны, аймактар боюнча

	2017	2018	2019	2020	2021
Бардыгы, адам					
Кыргыз Республикасы	1 953	2 834	2 803	3 475	3 426
Баткен облусу	102	211	194	236	188
Жалал-Абад облусу	354	417	467	379	429
Ысык-Көл облусу	229	265	254	352	364
Нарын облусу	51	113	195	169	168
Ош облусу	218	459	429	468	455
Талас облусу	72	144	164	178	192
Чүй облусу	378	426	473	817	797
Бишкек ш.	382	554	448	705	566
Ош ш.	167	245	178	171	267
Тийиштүү курактагы калктын 100 000ине					
Кыргыз Республикасы	192	269	257	310	296
Баткен облусу	139	278	246	289	223
Жалал-Абад облусу	207	235	253	199	219
Ысык-Көл облусу	254	287	268	362	368
Нарын облусу	107	231	391	332	324
Ош облусу	119	241	217	229	215
Талас облусу	179	348	384	406	428
Чүй облусу	203	223	241	406	389
Бишкек ш.	212	295	229	345	267
Ош ш.	379	534	372	349	523

Булак: Кыргыз Республикасынын Башка прокуратурасы.

Кылмыштардын түзүмүндө 50 жаш жана андан улуу курактагы адамдардын эң көп кылмыш жасагандардын саны Чүй облусуна (алардын жалпы санынан 23 пайызы), Бишкек шаарына (17 пайыз), Ош (13 пайыз) жана Жалал-Абад (12 пайыз) облустарына туура келген.

Акыркы беш жылда Ош шаары, Чүй жана Талас облустары эң криминогендүү болуп калууда.

2021-жылы калктын 100 миңине эсептегенде 50 жаш жана андан улуу курактагы кылмыш жасаган адамдардын саны республикалык орточо деңгээлиден Ош шаарында – 1,8 эсеге, Талас облусунда – 1,4 эсеге, Чүй облусунда – 31 пайызга жана Ысык-Көл облусунда – 24 пайызга бир кыйла ашкан.

6.2 таблица: Кылмыштардын айрым түрлөрү боюнча мыйзам күчүнө кирген сот өкүмү менен 50 жаш жана андан улуу курактагы соттолгондордун саны¹

	2017	2018	2019	2020	2021
Соттолгондордун саны – бардыгы анын ичинен:	983	1 137	630	711	727
өлтүрүү жана өлтүрүүгө аракет кылуу үчүн	31	23	30	27	27
ден соолукка атайылап оор залакат келтирүү үчүн	35	27	19	15	25
зордуктоо жана зордуктоого аракет кылуу үчүн	7	12	3	4	5
уурулук үчүн	48	42	44	42	40
алдамчылык үчүн	95	118	86	99	83
тоноо үчүн	3	3	5	7	2
карактап кол салуу үчүн	1	-	4	1	3
опузалоо үчүн	3	-	2	2	3
паракорчулук үчүн	12	17	10	8	10
ээнбаштык үчүн	83	103	48	29	17
баңги каражаттарынын мыйзамсыз жүгүртүүсүнө байланыштуу кылмыштар үчүн	190	176	95	98	101
жол коопсуздугун жана транспорттук каражаттарын пайдалануу эрежелерин бузган кылмыш үчүн	32	23	7	12	16
башка кылмыштар үчүн	443	593	277	367	395

¹ Кылмыш кылып соттолгондор соттун мыйзамдуу түрдө күнөөлүү деп тапкан өкүмү чыккан күндөн тартып, соттолгондугу тындырылган же алынган учурга чейин соттолуучу деп саналат.

Булак: Кыргыз Республикасынын Жогорку соту.

6.3 таблица: 50 жаш жана андан улуу курактагы адамдар социалдык-психологиялык жардам көрсөткөн мекемелерге жана кризистик борборлорго зомбулук учурлары боюнча кайрылгандардын саны (адам)

	2017	2018	2019	2020	2021
Эркектер					
Кыргыз Республикасы	960	1 096	723	816	837
Баткен облусу	7	17	8	8	13
Жалал-Абад облусу	60	60	45	27	9
Ысык-Көл облусу	336	394	178	135	114
Нарын облусу	77	105	40	23	41
Ош облусу	84	111	48	53	67
Талас облусу	60	80	61	59	73
Чүй облусу	154	106	73	54	60
Бишкек ш.	131	212	239	406	377
Ош ш.	51	11	31	51	83
Аялдар					
Кыргыз Республикасы	1 718	1 485	1 244	864	1 098
Баткен облусу	8	124	39	39	43
Жалал-Абад облусу	84	58	122	42	34
Ысык-Көл облусу	305	328	330	122	129
Нарын облусу	27	33	23	17	47
Ош облусу	160	88	67	96	81
Талас облусу	18	37	35	34	39
Чүй облусу	194	189	86	27	56
Бишкек ш.	506	290	362	255	243
Ош ш.	416	338	180	232	426

Республикада калкка жардам берүүчү, анын ичинде үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыртарткан аялдар үчүн кризистик борборлор, балдар борборлору жана башка адистештирилген мекемелер иштейт. Үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тарткандардын көпчүлүк бөлүгү кризистик борборлорго жана сейрек учурларда гана – башка мекемелерге кайрылышат.

2021-жылы калкка социалдык-психологиялык жардам көрсөтүүчү кризистик борборлорго жана башка адистештирилген мекемелерге үй-бүлөлүк зомбулук учурлары боюнча 1,9 миң адам кайрылган, алардын көпчүлүгү аялдар (57 пайыз).

6.4 таблица: 50 жаш жана андан улуу курактагы адамдар социалдык-психологиялык жардам көрсөткөн мекемелерге жана кризистик борборлорго, жасалган зомбулуктун түрлөрү жана жынысы боюнча кайрылгандардын саны (адам)

	Бар-дыгы	анын ичинде:	
		эркектер	аялдар
2017			
Бардыгы	2 678	960	1 718
анын ичинде кайрылган фактылар боюнча:			
үй бүлөлүк зомбулук	1 394	329	1 065
сексуалдык зомбулук	1	-	1
нике тажрыйбасын басмырлоо	34	3	31
адам сатуу – бардыгы	1	1	-
анын ичинен эмгек эксплуатациясы	1	1	-
сексуалдык эксплуатация	-	-	-
ажырашуу, мүлктү бөлүштүрүү	175	23	152
башка	1 073	604	469
2018			
Бардыгы	2 581	1 096	1 485
анын ичинде кайрылган фактылар боюнча:			
үй бүлөлүк зомбулук	725	116	609
сексуалдык зомбулук	2	-	2
нике тажрыйбасын басмырлоо	1	1	-
адам сатуу – бардыгы	14	7	7
анын ичинен эмгек эксплуатациясы	13	7	6
сексуалдык эксплуатация	1	-	1
ажырашуу, мүлктү бөлүштүрүү	162	27	135
башка	1 677	945	732

(6.4 таб. уландысы)

	Бар- дыгы	анын ичинде:	
		эркектер	аялдар
2019			
Бардыгы	1 967	723	1 244
анын ичинде кайрылган фактылар боюнча:			
үй бүлөлүк зомбулук	614	67	547
сексуалдык зомбулук	1	-	1
нике тажрыйбасын басмырлоо	6	-	6
адам сатуу – бардыгы	-	-	-
анын ичинен эмгек эксплуатациясы	-	-	-
сексуалдык эксплуатация	-	-	-
ажырашуу, мүлктү бөлүштүрүү	78	41	37
башка	1 268	615	653
2020			
Бардыгы	1 680	816	864
анын ичинде кайрылган фактылар боюнча:			
үй бүлөлүк зомбулук	587	98	489
сексуалдык зомбулук	14	-	14
нике тажрыйбасын басмырлоо	10	1	9
адам сатуу – бардыгы	-	-	-
анын ичинен эмгек эксплуатациясы	-	-	-
сексуалдык эксплуатация	-	-	-
ажырашуу, мүлктү бөлүштүрүү	66	23	43
башка	1 003	694	309
2021			
Бардыгы	1 935	837	1 098
анын ичинде кайрылган фактылар боюнча:			
үй бүлөлүк зомбулук	466	89	377
сексуалдык зомбулук	46	-	46
нике тажрыйбасын басмырлоо	-	-	-
адам сатуу – бардыгы	-	-	-
анын ичинен эмгек эксплуатациясы	-	-	-
сексуалдык эксплуатация	-	-	-
ажырашуу, мүлктү бөлүштүрүү	69	33	36
башка	1 354	715	639

6.5 таблица: Аймактар жана жынысы боюнча 50 жаш жана андан улуу курактагы адамдар социалдык-психологиялык жардам көрсөткөн мекемелерге жана кризистик борборлорго үй-бүлөдөгү зомбулуктан жабыртартып кайрылгандардын саны (адам)

	2017	2018	2019	2020	2021
Эркектер					
Кыргыз Республикасы	321	416	230	231	198
Баткен облусу	1	10	2	2	-
Жалал-Абад облусу	40	17	35	27	9
Ысык-Көл облусу	76	81	62	72	33
Нарын облусу	-	-	4	-	2
Ош облусу	45	36	13	14	47
Талас облусу	21	4	3	-	-
Чүй облусу	82	45	53	38	24
Бишкек ш.	5	212	27	27	-
Ош ш.	51	11	31	51	83
Аялдар					
Кыргыз Республикасы	1 126	933	900	666	773
Баткен облусу	4	104	37	37	30
Жалал-Абад облусу	71	28	103	41	32
Ысык-Көл облусу	112	114	235	78	54
Нарын облусу	1	4	4	1	10
Ош облусу	98	28	29	66	46
Талас облусу	7	1	12	11	4
Чүй облусу	135	98	68	22	11
Бишкек ш.	282	218	232	178	160
Ош ш.	416	338	180	232	426

2021-жылы үй-бүлөлүк зомбулукка кабылгандардын жана кризистик борборлорго кайрылгандардын басымдуу бөлүгүн Ош шаарындагы (аялдардын жалпы санынын 55 пайызы) жана Бишкек шаарындагы (21 пайызы) аялдар түзгөн. Үй-бүлөлүк зомбулукка кабылып, жардам сураган эркектердин арасында Ош шаарынын (эркектердин жалпы санынын 42 пайызы), Ош (24 пайызы), Ысык-Көл (17 пайызы) жана Чүй (12 пайызы) облустарынын эркектери үстөмдүк кылган.

7

УБАКЫТ
БЮДЖЕТИ

7. УБАКЫТ БЮДЖЕТИ

Бөлүмдө эмгекке жарамдуу жаш курактагы жактардын суткалык убакыт фондунун пайдаланышынын статистикасын мүнөздөгөн индикаторлорду камтыйт жана 2020-жылдагы Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан жүргүзүлгөн тандалма изилдөөнүн жыйынтыгы боюнча даярдалды.

Убакыт бюджетин изилдөө мезгилдүү (5 жылда 1 жолу) жүргүзүлөт жана калктын өз убакыттарын кандайча бөлүштүрүшү, иш убактысынын үлүшүнүн кандай экендиги, иштеген жерине жетүүдө кеткен убакыт, жумуш орунун даярдоо, жеке көмөкчү чарбада иштөө, убакыттын акы төлөнгөн жана төлөнбөгөн иштерге катышы жөнүндө маалыматтарды берет. Калктын бош убакыттары, эс алуунун кайсы түрүнө артыкчылык беришери, спортко, маектешүүгө бөлгөн убакыттары, жаштардын бош убактыларын кандайча өткөргөндүгү өзгөчө кызыгууну жаратат.

Ушул сыяктуу изилдөөлөрдү жүргүзүү аялдар менен эркектердин ишмердиктериндеги аймактар боюнча гендердик айырмачылыктарды талдоого мүмкүндүк түзөт.

Маалыматтар жашоо деңгээлине туруктуу изилдөө жүргүзүлүп турган 1 649 үй чарбасынан жыйналды. Изилдөөнүн программасы менен каралган маалыматтар интервью алуучулар тарабынан үй чарбалардын 12 жана андан улуу жаштагы мүчөлөрүн сурамжылоо жолу менен жыйналып алынды. Ар бир үй чарбасын сурамжылоо аптанын бардык күндөрү пропорционалдуу болушу үчүн бир сутка ичинде жүргүзүлдү.

Респонденттердин жалпы саны 4 525 адамды түздү, алар гендердик белгилер боюнча төмөнкүдөй бөлүштүрүлдү: 45,3 пайызы – эркектер жана 54,7 пайызы – аялдар. Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы респонденттердин саны 888 адамды түздү.

Эркектер менен аялдардын убакыттын суткалык фондун пайдалануулары

Убакыт бюджетин изилдөө адамдын жашоосундагы ишмердүүлүктүн ар кандай түрлөрүнүн маанилүүлүгүн аныктоого мүмкүндүк берет, аларды наркынын жана жашоо деңгээлинин табигый көрсөткүчтөрүнүн жардамы менен иликтөө мүмкүн эмес. 2020-жылы эркектер менен аялдардын убакыттын суткалык фондунун колдонулушунун салыштырмалуу анализи ишмердиктин ар кандай түрлөрүнө кеткен чыгымдар, үй чарбаны жүргүзү, бош убакытка жана физиологиялык муктаждыктарды канааттандырууга кеткен дифференциациясынын болушу жөнүндө күбөлөндүрөт.

7.1 таблица: 2020-жылы жашаган жери жана жынысы боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын убакыттарынын суткалык фондунун пайдалануу

	Аялдар			Эркектер		
	бардыгы	шаар жерлери	айыл жерлери	бардыгы	шаар жерлери	айыл жерлери
Убакыттын суткалык фонду, суткадагы мөнөттү	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Иш убактысы	70	79	65	99	119	90
Ишке байланыштуу жумуштан тышкаркы убакыт	19	24	16	32	32	31
Үй чарбасын жүргүзүү	207	217	202	59	61	58
Окуу, квалификацияны жогорулатуу	2	3	1	1	2	-
Короодо, дачада, бакча участогунда иштөө	29	11	39	67	21	89
Балдарды тарбиялоо	28	22	31	12	13	12
Бош убакыт	338	341	336	406	404	407
Физиологиялык муктаждыкты канааттандыруу	744	734	749	759	777	750
Туугандарга, тааныштарга жардам берүү	1	2	1	1	2	1
Убакыттын жогоруда көрсөтүлбөгөн башка чыгымдары	2	6	-	4	9	2

Убакыттын суткалык фондусунун 88 пайыздан ашыгы эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы калктын физиологиялык керектөөлөрүн канааттандырууга, бош убактыларына жана чарбалык иштерине жумшалат.

Алардын ичинен суткалык убакыт фондусунун 52 пайызына жакыны физиологиялык керектөөлөрдү канааттандыруу: уйкуга, үйдөгү жана үйдөн тышкары тамак-ашка, өзүн-өзү тейлөөгө туура келет. Бул убакыт бул чыгымдары, жашаган жерине карабастан, эркектер үчүн жана ошондой эле аялдар үчүн болжолуу менен бирдей жана суткасына орточо 12 саат 28 мүнөт түзөт.

Сутканын 6 саатка жакыны бош убакытты түзөт. Ушундай эле, эркектердин бош убактысы суткалык убакыт фондусунун 28,2 пайызды түзөт жана аялдардын бош убактысынан сутканын 68 мүнөткө ашат.

Үй чарбаны жүргүзүүдө сутканын орточо 2 саат 47 мүнөттү туура келет. Үй эмгеги көбүнчө аялдардын эмгеги болуп саналат жана эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагылар үчүн да, анткени аялдар үй жумуштарына өз убактысынын орточо 14,4 пайызын кетиришип, күн сайын суткасына орточо 3 саат 27 мүнөт бөлүшөт. Эркектерде бул чыгымдар 3,5 эсеге азыраак жана убакыттын суткалык фондунун 4,1 пайызын түзөт. Натыйжада аялдар эркектерге салыштырмалуу үй жумуштарына дээрлик 5 эсе жана бала тарбиялоого 2,3 эсе көп убакыт которушат.

7.2 таблица: 2020-жылы эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы иштеген аялдардын жана эркектердин убакыттарынын суткалык фондунун пайдалануу

	Бардыгы	Аялдар	Эркектер
Убакыттын суткалык фонду, суткадагы мүнөттү	1 440	1 440	1 440
Иш убактысы	306	312	292
Ишке байланыштуу жумуштан тышкаркы убакыт	106	92	135
Үй чарбасын жүргүзүү	98	133	22
Окуу, квалификацияны жогорулатуу	5	6	-
Короодо, дачада, бакча участогунда иштөө	29	16	57
Балдарды тарбиялоо	11	11	11
Бош убакыт	198	185	227
Физиологиялык муктаждыкты канааттандыруу	684	681	691
Туугандарга, тааныштарга жардам берүү	2	1	3
Убакыттын жогоруда көрсөтүлбөгөн башка чыгымдары	2	2	3

Жалданып иштеген жумуш берүүчүлөр жана өндүрүштүк коллективдин мүчөлөрү же өз алдынча иштеген эмгекке жарамдуу улуу курактагы эркектердин жана аялдардын *иш убактысы* күнүнө орточо 5 саатты түзөт.

Үй чарбаларын жүргүзүүгө иштеген эркектер аптанын бир күнүндө орточо 22 мүнөт, ал эми иштеген аялдар болсо 2 саат 13 мүнөт сарпташат.

7.3 таблица: 2020-жылы жашаган жери жана чыгымдардын түрлөрү боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын үй чарбасын жүргүзүүдө убакытты пайдалануу

	Аялдар			Эркектер		
	бар-дыгы	шаар жерлери	айыл жерлери	бар-дыгы	шаар жерлери	айыл жерлери
Үй чарбасын жүргүзүү, суткадагы мүнөттү	207	217	202	59	61	58
товар сатып алуу жана кызматтарды алуу	17	23	14	14	16	13
тамак-аш азыктарын сатып алуу	13	17	11	7	7	7
азык-түлүк эмес товарларды сатып алуу	4	6	2	3	9	1
тиричилик кызмат алууда	1	-	1	4	1	5
үйдө иштөө үчүн	190	194	188	45	45	45
тамак даярдоо	62	79	53	10	9	10
идиш жуу	24	27	22	3	3	3
кир жуу, үтүктөө	18	17	18	1	-	1
тигүү, токуу, кийим, бут кийимдерге камкордук	14	16	13	-	-	-
квартираны жыйноо	26	30	24	1	3	1
тиричилик шаймандарын, эмеректерди, турак үйлөрдү оңдоо, турак үйдүн аймагын жыйноо, жылуулук	2	1	3	17	17	17
балдарга жана неберелерге кароо	36	12	48	4	1	5
үй-бүлөнүн муктаж мүчөсүн кароо	3	4	2	1	1	2
такталбаган үй жумуштарынын башка түрлөрү	6	8	5	8	11	6

Эмгекке жарамдуу курактан улуу адамдардын үй жумуштарына жумшаган жалпы убактысынын ичинен негизги чыгымдар үй жумуштарына туура келет. Аялдар үй чарбасын жүргүзүүдө жалпы убактысынын 92 пайызга жакынын үй жумуштарына: тамак жасоого (29,8 пайыз), идиш-аяк жууга (11,5 пайыз), жуу жана үтүктөө (8,5 пайыз), батир тазалоого (12,6 пайыз), балдарды жана неберелерди кароого (17,3 пайыз) жумшашат.

Шаар жергесиндеги жана ошондой эле айыл жерлериндеги эркектер турмуш-тиричилик техникаларын, эмеректерди жана турак үйлөрдү оңдоо иштери менен (үй жумушуна кеткен убакытын 29 пайызга жакыны) көбүрөөк алектенишет, жана ошондой эле тамак-аш азыктарын (24 пайызга жакыны) сатып алышат.

7.4 таблица: 2020-жылы жашаган жери жана чыгымдын түрлөрү боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы аялдардын жана эркектердин бош убакыттары

	Аялдар			Эркектер		
	бар-дыгы	шаар жерлери	айыл жерлери	бар-дыгы	шаар жерлери	айыл жерлери
Бош убакыт, суткадагы мүнөттү	338	341	336	406	404	407
Театр, музей, концерт, дискотекаларга баруу	-	-	-	-	-	-
Телеберүүлөрдү көрүү	156	190	139	211	225	204
Радио уктурууларды угуу	2	1	2	11	4	14
Гезит, журнал, адабиятттарды окуу	7	11	4	15	23	12
Хобби, оюн, компьютер	2	2	2	2	3	2
Спорт жана сейилдөө	18	21	17	27	30	26
Маектешүү	67	63	69	60	54	62
Эс алуунун башка түрлөрү	62	41	73	51	49	51
Эс алуучу жайга баруу жана кайтуу	1	2	1	2	5	1
Диний, саясий чогулуштар жана башкалар	23	10	30	27	13	34

Эркектердин бош убакыттары аялдарга караганда дээрлик бир саатка көп жана бул көрсөткүч шаар жерлерине да, айыл жерлерине да мүнөздүү.

Эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы эркектер менен аялдар бош убактыларынын 93 пайызга жакынын эс алууга жана көңүл ачууга кетиришет. Аялдар бош убакыттысынын 46,2 пайызын жана эркектер болсо 51,9 пайызын телеберүүлөрдү көрүшөт.

Эркектер жумасына 3 саат 11 мүнөт убакытты эс алуунун активдүү түрү (спорт, сейилдөө) менен алектенет, ал эми аялдар болсо спортко бир саатка кем убакыт бөлүшөт.

7.5 таблица: 2020-жылы жашаган жери жана чыгымдын түрлөрү боюнча эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагы адамдардын физиологиялык муктаждыктарды канааттандырууга кетирген убакыт

	Аялдар			Эркектер		
	бар-дыгы	шаар жерлери	айыл жерлери	бар-дыгы	шаар жерлери	айыл жерлери
Физиологиялык муктаждыктарды канааттандыруу, суткадагы мүнөттү	759	750	777	744	749	734
Уйку	503	483	548	472	463	490
Өзүн-өзү кароо	72	82	50	95	105	77
Үйдө жана үйдөн сырткары тамактануу	153	156	147	147	155	130
Мончолорго, чачтарачтарга, поликлиникааларга баруу	2	2	3	2	1	4
Башка муктаждыктар	28	27	30	28	25	33

Калктын эмгекке жарамдуу жаштан улуу курактагылар убакыттын суткалык фондунун 52 пайызга жакыны физиологиялык муктаждыктарды канааттандыруу үчүн пайдаланат. Эркектер менен аялдардын ортосундагы белгиленбеген айырмачылыктар боюнча – бул уйкунун узактыгы жана үйдө жана үйдөн сырткары тамактануусу.

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин 2023-жылы чыгара турган басылмалары

	Мезгил-дүүлүгү	Чыгаруу мөөнөттөрү
Комплекстүү статистикалык басылмалар		
“Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы жөнүндө” басылмасы	айлык	айдын 22-санына чейин, кварталдык-отчёттук айдан кийинки айдын 24-санына чейин
“Кыргыз Республикасы жана региондор” статистикалык бюллетени	кварталдык	отчёттук кварталдан кийинки айдын 30-санына чейин
“Кыргызстан” кыскача статистикалык \ маалымдамасы	жылдык	апрель
“Кыргызстан цифраларда” жыйнагы	жылдык	июль
Кыргыз Республикасынын статистикалык жылдыгы	жылдык	декабрь
“Кыргызстандагы туризм 2018–2022” жыйнагы	жылдык	июль
“Кыргыз Республикасындагы чакан жана орто ишкерлик 2018–2022” жыйнагы	жылдык	октябрь
“Кыргыз Республикасындагы чет өлкөлүк инвестициялары бар ишканалардын ишмердиги 2018–2022” жыйнагы	жылдык	октябрь
Улуттук эсептер статистикасы		
“Кыргыз Республикасынын улуттук эсептери 2018–2022” жыйнагы	жылдык	декабрь
“Ресурстар-Пайдалуу” таблицалары (РПТ) 2021-ж. жыйнагы	жылдык	декабрь
Финансы статистикасы		
“Экономиканын реалдуу секторунун ишканаларынын пайдасынын калыптанышы” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	10-июнь, отчёттук мезгилден кийинки 70-санына чейин
“Экономиканын реалдуу секторундагы ишканалардын өз ара эсептешүүлөрүнүн абалы” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	10-июнь, отчёттук мезгилден кийинки 70-санына чейин
“Экономиканын реалдуу секторунун ишканаларынын товардык-материалдык баалуулуктарынын запастары” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	10-июнь, отчёттук мезгилден кийинки 70-санына чейин
“Экономиканын финансылык секторунун ишканаларынын иш-аракеттеринин негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	22-апрель отчёттук мезгилден кийинки 50-санына чейин

	Мезгил-дүүлүгү	Чыгаруу мөөнөттөрү
“Кыргыз Республикасынын калкка микрокредиттерди берүү жөнүндөгү” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	1-апрель отчёттук мезгилден кийинки 50-санына чейин
“Кыргыз Республикасынын лизинг уюмдарынын ишмердигинин негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	жылдык	25 март
“Кыргыз Республикасынын ишканаларынын финансысы 2018–2022” жыйнагы	жылдык	сентябрь
Өнөр жай статистикасы		
“Өнөр жай боюнча негизги экономикалык көрсөткүчтөр” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки айдын 16-санына чейин
“Кыргыз Республикасынын өнөр жайы 2018-2022” жыйнагы	жылдык	октябрь
“Кыргыз Республикасынын отун энергетикалык теңдем” жыйнагы	жылдык	декабрь
Курулуш жана инвестиция статистикасы		
“2022-жылдын инвестициялык жана курулуш ишмердиги негизги жыйынтыктары” статистикалык бюллетени	жылдык	сентябрь
“Кыргыз Республикасындагы инвестициялар 2018–2022”	жылдык	сентябрь
Айыл чарба статистикасы		
“Кыргыз Республикасынын райондору жана облустары боюнча бардык категориядагы чарбаларынын мал чарба продуктуларынын негизги түрлөрүн өндүрүү” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки айдын 9-санына чейин
“Түшүмдү жыйноо, күздүк өсүмдүктөрдү себүү, тоңдурманы айдоо” статистикалык бюллетени	1-июлдан жылдын аягына чейин	отчёттук мезгилден кийинки айдын 9-санына чейин
“2022-жылы Кыргыз Республикасынын райондору жана облустары боюнча айыл чарба өсүмдүктөрүнүн түшүмүнүн жыйналышы жөнүндө” жыйнагы	жылдык	январь
“Кыргыз Республикасынын областары жана районунда 2023-жылы түшүмү үчүн айыл чарба өсүмдүктөрүнүн себүү аянттары жөнүндө жыйынтоочу отчет” статистикалык бюллетени	жылдык	июль
“Кыргыз Республикасынын айыл чарбасы 2018–2022” жыйнагы	жылдык	октябрь
“Тоют өндүрүү жөнүндө отчёт” статистикалык бюллетени	жылдык	декабрь

	Мезгил-дүүлүгү	Чыгаруу мөөнөттөрү
“2022-жылдын аягына карата малдардын жана үй канаттуулардын эсебинин жыйынтыгы” статистикалык бюллетени	жылдык	февраль
Керектөө рыногунун жана кызмат көрсөтүүлөрдүн статистикасы		
“Сооданын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки айдын 20-санына чейин
“Кыргыз Республикасындагы базарлардын жана соода борборлорунун ишмердүүлүгүнүн негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	кварталдык	отчёттук мезгилден кийинки айдын 30-санына чейин
“Кыргыз Республикасынын керектөө рыногу 2018–2022” жыйнагы	жылдык	сентябрь
“Кыргыз Республикасындагы маалыматтык-коммуникациялык технологиялар 2018–2022” жыйнагы	жылдык	октябрь
Баалардын статистикасы		
“Кыргыз Республикасы боюнча товарларга жана кызмат көрсөтүүлөргө керектөө бааларынын индекси” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки айдын 12-санына чейин
“Кыргыз Республикасындагы баалар” жыйнагы	жылдык жарым жылдык	март отчёттук мезгилден кийинки 45-санына чейин
«Айрым КМШ өлкөлөрүндө өнөр жай продукциясынын негизги түрлөрү боюнча өндүрүүчүлөрдүн баалары» статистикалык бюллетени	кварталдык	отчёттук мезгилден кийинки 30 санына чейин
Эмгек жана иш менен камсыз кылуу статистикасы		
“Иш менен камсыздуулук жана жумушсуздук” 2022-жылы үй чарбанын бюджеттеринин жана жумушчу күчүнүн интеграцияланган изилдөөсүнүн жыйынтыгы	жылдык	октябрь
Үй чарбаларын тандап изилдөө статистикасы		
Кыргыз Республикасынын азык-түлүк коопсуздук жана кедейчилик боюнча маалыматтык бюллетени	кварталдык	отчёттук мезгилден кийинки 55-санына чейин
“Кыргыз Республикасынын калкынын жашоо деңгээли 2018–2022” жыйнагы	жылдык	ноябрь
Тышкы экономикалык ишмердик статистикасы		
“Кыргыз Республикасындагы товарлардын тышкы жана өз ара соодасы” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки айдын 45-санына чейин

	Мезгил-дүүлүгү	Чыгаруу мөөнөттөрү
“Кыргыз Республикасындагы товарлардын ЕАЭБнын мүчө-мамлекеттери менен өз ара соодасы” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки айдын 45-санына чейин
“Кыргыз Республикасынын тышкы жана өз ара соодасы 2018–2022” жыйнагы	жылдык	сентябрь
Демографиялык статистика		
“Кыргыз Республикасынын демографиялык жылдыгы 2018–2022” жыйнагы	жылдык	сентябрь
Социалдык статистика		
“Кыргыз Республикасынын аялдары жана эркектери” жыйнагы	жылдык	ноябрь
Айлана-чөйрө статистикасы		
“Кыргыз Республикасынын айлана-чөйрөсү анын ичинде Ысык-Көл аймагынын экологиялык абалын коргоо” статистикалык бюллетени	жылдык	август
“Кыргыз Республикасындагы айлана-чөйрө \ 2018–2022” жыйнагы	жылдык	октябрь

**Кыргыз Республикасындагы
улгайган адамдар**

Чыгарууга жоопкер:

Ж. Рахманова

Редактор:

Н. Власова

Компьютердик верстка:

Дизайн-студия Nara-Bara

Кыргыз Республикасынын Улуттук
статистика комитети

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДАГЫ
УЛГАЙГАН АДАМДАР

Статистикалык жыйнагы

Бишкек 2022